

BRASSÓI LAPOK

Szerkesztőség * Kiadóhivatal * Nyomda
BRASSÓ, KAPU-UCCA 64-66 SZAM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFON-INTERURBAN: Szerkesztőség és kiadóhivatal 1-77 és 82 szám

XXXIV. évtolyam 209. szám

Főszerkesztő
SZELE BÉLA dr.

Péntek, 1928 szeptember hó 14

Mi van a kölcsönnel?

Antonescut újbol kiküldték Párisba — A keddi minisztertanácson adják meg a román kiküldötteknek a meghatalmazást a kölcsönszerződés aláírására

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A kormányhoz érkezett párisi jelentések szerint a Groupe Metallurgique és a Dreyfus-csoport, amelyek résztvesznek a román kölcsönben, összeveszték az ügynöki jutalékok miatt. A kormány most kiküldi Párisba Victor Antonescut azzal a feladattal, hogy a két csoport között a fennálló nézeteltérést rendezze.

A román kölcsön-delegáció szeptember 19-én utazik Berlinbe, de csak abban az esetben, ha ez időpontig Bratianu Vintila visszaérkezik.

Bukarestbe. Ebben az esetben kedden, szeptember tizennyolcadikán délután minisztertanács lesz, amelyben részletesen megbeszéljük a német kölcsön ügyét és ugyanez a minisztertanács adja át a berlini küldöttségnek az írásos meghatalmazást a kölcsönszerződés aláírására.

Ezzel kapcsolatban a Curentul felveti azt a kérdést, igaz-e az a hír, hogy Németország csak ötvenöt millió aranymárka kölcsönt ad, míg Romániában hivatalosan nyolcvan millió aranymárkáról beszélnek?

Franciaország Briand öklével arcba vágta Németországot

Most már nem lehet szó német-francia megegyezésről

A locarnoi szerződés aláírói a Rajnakérdésben tanácskozássra jöttek össze — Egy cseh delegátus a Népszövetségtől elvitatja a jogot kisebbségi bizottság létesítésére

Berlin. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Briand genfi beszéde a német politikai körökben és a közvéleményben rendkívül kedvezőtlen hatást váltott ki. A lapok megállapítják, hogy mily nagy Németország csalódása, s mennyit ártott ez a beszéd Briand tekintélyének és az eddigi rokonszenvnek. A beszéd újabb bizonyíték szerintük arra, hogy az európai konstelláció az utóbbi hetekben erősen megváltozott. Az Allgemeine Zeitung szerint Briand kirohanása hatalmas kalapácsütés volt a békés megegyezés és Locarno politikájának az épületében. Világosabban nem is lehetett volna bizonyítani, hogy Locarno és Thoiry nem volt fair play.

A német nacionalista sajtó a saját politikájuk igazolását látja Briand beszédében, mely meghozta Locarno teljes kudarcát és bebizonyította, hogy nem lehet szó német-francia megegyezésről.

Briand ököllal arcba vágta a német kancellárt, s ez az ütés nemcsak Franciaország és Németország, hanem az egész Európa külpolitikájában megváltoztatja az eddigi irányt.

Az angol sajtó is, mint Londonból jelentik, élesen kritizálja Briand beszédét és kiemeli, hogy Franciaország még mindig nem teljesítette locarnoi kötelezettségeit, ellenben a jóvátételi követelések sürgős teljesítését kívánja, mert

új várendszert akar kiépíteni az északi határon.

Ujabb jelentések a genfi tárgyalásokról

A németeket is bevonták a Rajna-konferenciába

Genf. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az érdekelt hatalmak képviselői a Beau Rivage szállóban tartott értekezletükön, melybe a németeket is bevonták, részletesen megvitatták a Rajnavidék esetleges kiürítésének feltételeit. Politikai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak a megbeszélésnek, mivel az első eset, hogy a hatalmak e kérdésben közvetlenül érintkeznek Németországgal. Az öt nagyhatalom konferenciájáról a résztvevők semmiféle felvilágosítást nem adtak. A rövid hivatalos kommunikáció csak annyit említ meg, hogy eszmecsere folytattak, aminek csütör-

tökön délelőtt 10 órakor folytatása lesz. Briandnak csütörtökön Párisba kellene utaznia, hogy a minisztertanácson résztvegyen, azonban a konferencia miatt Genfben marad.

A Briand-beszéd hullámai.

Briand a kisantant delegátusai részére villásreggelit adott, s ennek népszövetségi körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Párisból jelentik, hogy Pertinax az Echo de Parisban elismeréssel kommentálja Briand legutóbbi genfi beszédét, de hozzáfűzi, hogy

meg kell várni, vajjon tényleges politikai vagy csak taktikai sikere lesz-e? Pertinax kárörömmel emeli ki a beszédnek a központi hatalmakra és a semlegesek egy részére leosztó voltát. Apponyit, írja a francia publicista, előtette a pir, mikor Briand a kisebbségek jóhelyzetét emelte ki. A kisantantbeliek ugyanakkor el voltak ragadtatva, de Cippico olasz is azonnal gratulált Briandnak, mivel szavait németellenesnek minősíthette.

Walkó tovább végzi látogatásait.

Genfből jelentik, hogy Walkó magyar külügyminiszter kedden meglátogatta Belasertsen, Villegas, Procope, Seipel delegátusokat és Avenalt, a népszövetség helyettes főtitkárát.

A következő tanácsülés napirendjét, mely 18 pontból áll, s amelyek közt mint tizenhatodik, az optánsügy szerepel, kedden szétosztották.

Oriási erdőtűz Szilágymegyében

Zilahról táviratozzák: Ma reggel eddig ismeretlen okból kigyulladt a hatalmas kiterjedésű szilágymegyeli Siencia-erdő. A tűz rohamosan terjed s ma délig 20 hektárt, tehát közel negyven holdat pusztított el. Szilágysomlyóról és Zilahról ment segítség, de a mentés nehezen megy, mert azok, akik a tűz oltására mentek nehezen meg, mert azok, akik a tűz oltására tűz továbbterjedésben van. A kárt nem állapították meg de minden bizonnyal óriási összeget tesz ki.

Nagyszabású összeesküvést lepleztek le Spanyolországban

Eddig ezer embert tartóztattak le — Primo de Rivera ellenfeleit a börtönök mélyébe hurcolták

London. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A diktatúrának ugyan tartósak manapság, de állandó veszély fenyegeti őket: a Mussolini ellen elkövetett merényletek és a litván-eszt forradalmi kísérletek után tegnap Spanyolországban fedeztek fel egy méreteiben páratlan összeesküvést, melynek az lett volna a célja, hogy a spanyol önkényurt, Primo de Riverát elmozdítsa a hatalomtól és az Ibér félszigeten a polgári szabadságoknak adjon létjogosultságot.

Az összeesküvés részleteiről az International News Service a következőket jelenti:

A spanyol hatóságok az összeesküvésnek tegnap jöttek nyomára, az azonban csak később derült ki, hogy a komplot arányai milyen gigásziak. Az első letartóztatások a francia-spanyol határ mentén fekvő Hendaye városkában történtek meg. Mikor az összeesküvők látták, hogy a hatóságok nyomukban vannak, kétségbeesett kísérletekkel próbálkoztak meg

Barcelonában mintegy százan benyomultak a városházára, melyet el akartak foglalni. A rendőrség és katonaság, valamint a forrongók között formális utcai harc játszódott le, melynek több halottja van.

Eddig mintegy ezer embert tartóztattak le, akiknek javarésze a hivatalos jelentések szerint kommunista. Ennek azonban ellentmond az, hogy a foglyok között sok magasrangú katonatiszt van, közöttük Girona tábornok, valamint Lopez Acion is, aki tudvalevőleg Primo de Rivera legelkeseredettebb ellenfele.

Saragózában 200, Madridban 320, Barcelonában pedig 400 embert fogtak le.

A nagyobb városokban kihirdették az ostromállapotot. Madridban az egész helyőrség készenlétben áll. Rivera rendkívüli minisztertanácsot hívott egybe.

VILÁGPOLITIKAI KÉRDÉSEK

Anglia és Oroszország

Azt a helyzetet, amelyet most az angol-francia antantnak a híres flottaegyezménnyel való megújítása teremtett, a világsajtó csaknem minden vezető orgánuma az 1906-beli szituációval hozza párhuzamba, természetesen mutatis mutandis — a változtatások olyan megváltoztatásával, hogy Németország husz év előtti helyzetét jelenleg az amerikai Egyesült Államok foglalják el. Az összehasonlítás nagy vonásaiban mindenestre helytálló bár a helyzet manapság jóval bonyolultabb, mint az eredeti angol-francia szövetség létrejötté idején volt. Napjainkban ugyanis Anglia nem csupán egy országban, az amerikai Unióban látja világuralma csorbitatlanságának veszélyeztetőjét, hanem emellett a Szovjetunióban is, amint ez minden újságolvasó előtt meglehetősen ismeretes. S a brit birodalmi kormány külpolitikája ennek megfelelően egyidejűleg kétélű: egyaránt irányul mindkét Unió, mint olyan predestinált riválisai ellen, amelyek egyforma hevességgel és szívóssággal tépázzák gazdasági és politikai világhegemóniájának amugyis mindinkább gyengülő alapjait, amikor a legkülönbözőbb módokon befolyásra tesznek szert gyarmatain. Ez a kettős irány megnyilvánul a „ravasz Albion” minden külpolitikai tevékenységében, hol kisebb, hol nagyobb mértékben s így messzebbi közvetettséggel fellelhető még a most ismét felélesztett angol-francia fegyverbarátságban is, noha ez — amint már egy előző cikkünkben kimutattuk — eminenter az Amerikai Egyesült Államokat veszi célba.

Kétségtelen persze, hogy az angol diplomáciának ez a kettős beállítottsága előbb-utóbb meg fog szűnni s a nemzetközi viszonyok további alakulásához képest egyik, vagy másik tendencia fog túlsúlyba jutni. Eszerint fog eldőlni, hogy melyik háborúhoz lesz előbb szerencsénk: az angol-amerikai, vagy az angol-orosz leszámoláshoz-e?

Egyelőre azonban a napnál is világosabb, hogy Anglia lázasan készülődik mind a két irányú háborúra. Arról, hogy mit tett máris az amerikai Unióval való háborús konfliktus esetére, elmondtuk a lényegeset a múltkorai sorainkban. Ezúttal az angol külpolitika keleti szektorának háborús veszélyességére világítottunk rá, mégpedig W. N. Ewernek, az angol munkáspárt egyik jónévi publicistájának egy, a „Socialist Review” múlt havi számában megjelent cikke alapján.

Ewer abból indul ki, hogy Anglia külpolitikája kerek három évszázada nem a hatalmi egyensúly elvén alapszik, amint sokan hiába hiszik, hanem a szövetségek kötések gyakorlatán. A brit diplomácia törekvése mindig az, hogy megfelelő szövetséget keressen a pillanatnyilag adott ellenség ellen. S ha kész a szövetség, — antant, vagy koalíció, — akkor rövidesen követi a háború is, amelyre szánva van.

— Csaknem pontosan harminc esztendővel ezelőtt — mondja a munkáspárti politikus — Sir Austen Chamberlainnek, a jelenlegi külügyminiszternek az apja, akinek akkor ugyanaz volt a minősége, mint ma a fiának, a diplomáciai és pénzvillág általános megrökönyödésére azt jelentette ki a birminghami kereskedelmi kamara egy ülésén, hogy Angliának elengedhetetlenül erős katonai szövetségre van szüksége, mert csak úgy sebezheti meg komolyan Oroszországot. Az öreg Chamberlain elképzelése szerint Németország kellett volna legyen az a nagy katonai hatalom, amely Anglia kedvéért elvégzi Oroszország komoly megsebesítésének feladatát, de eszméje ebben a formában sohasem valósulhatott meg Németország fenyegető versengése miatt. Megvalósult azonban Japánnal, amely néhány év múlva tényleg komolyan megsebezte Oroszországot. Négy évvel a birminghami beszéd után, 1902-ben, aláírták az angol-japán szövetségi szerződést és rá két évvel ki is tört az orosz-japán háború. A japán katonák ezrével hullottak el Port Artur magaslatain és a mandzsuri siklókon, mialatt Anglia elismeréssel visította vitézségüket s közben meglehetősen dörzsölgette a kezét, hogy egyetlen angol élet feláldozása nélkül sikerült elhárítania azt a veszélyt, amely a cári kormány részéről ázsiai pozícióit fenyegette.

— 1898-ban Joseph Chamberlain Oroszország és Franciaország ellen készített első háborút s keresett hozzá alkalmas szövetségest. Később azonban megváltoztak a körülmények. Franciaország beadta a derekát Afrikában. Oroszországot megverték érdekeinkben Ázsiában. Németország veszélyes kereskedelmi, gyarmati és katonai vetélytársunkká lett. Így jött létre a világháborúbeli konstelláció s miután Németországot leterítették, Anglia régi szokásához híven elsalt a gyarmati zsákmány oroszlanrészével.

— S ma visszalendültünk 1898-ba. Ismét Oroszország az egyik főellenség. Anglia irányító úgy gyűlölik és úgy félik Szovjetoroszországot, ahogyan nem gyűlölték és nem félték még a napoleoni Franciaországot, vagy a hohenzollerni Németországot sem. Az okok eléggé nyilvánvalók. S minthogy letörésére minden más módszer csütörtököt mondott, nem marad más hátra, mint megtámadni. Alkalmazásra kerül a brit külügyminisztérium hagyományos

politikája. Ehez azonban, ahogyan ezt Joseph Chamberlain harminc évvel ezelőtt kifejtette, katonai szövetségesre, vagy szövetségesekre van szükség.

— Oroszország minden szomszédállamában, Finnországtól köröskörül Afganisztáig, Japánban és Kínában, folyik a diplomáciai háború annak érdekében, hogy a Szovjetszövetség megsebezhető legyen. Ezekben az országokban az angol kormány és pénzvillág barátsága és támogatása csak annak a pártnak van fenntartva, amely hajlandó oroszellenes politikát ütni. Ebben nem csinálnak titkot Helsinforban, Rígen és a többi Oroszországgal határos államok fővárosaiban. S amikor például a litván szocialista kormány merészelt aláírni és ratifikálásra előterjeszteni a Szovjetszövetséggel kötött kereskedelmi szerződést, azonnal figyelmeztették, hogy elzárják előle a londoni pénzpiacot, az angol pedig nyilvánosan közölte, hogy aligha marad passzív, ha érdekei bármiképpen érintve lesznek.

— A diplomáciai harccal egyidejűleg átszervezték az indiai hadsereget, vasutakat építettek Khyberbe és Kashmirba s új légi flotta-bázisokat létesítettek Mezopotámiában. A baltitengeri angol flotta utasítást kapott, hogy tanulmányozza Leningrád megközelítésének lehetőségeit s a balti államok állandóan nagymennyiségű municiót kapnak.

— Hogy mikor következnek be ez a háború? Ha gyűlemlenek a felhők, meg lehet jósolni a vihart, de nem lehet pontosan megjelölni kitörésének időpontját. Az első angol-francia katonai megállapodásoktól kilenc év telt el a világháborúig. Baldwin miniszterelnök nemrégiben úgy nyilatkozott egy német lap munkatársának, hogy „nem sok év múlva jönni fog Keletről a nagy megpróbáltatás” és hogy „tiz évben belül a keleti kérdésekre fog kelleni fordítani minden figyelmünket”. Szóval a „megpróbáltatás” —

mennyivel kényelmesebb szó ez, mint a „háború” — tiz évben belül jönni fog.

— Ahogyan 1905-től 1914-ig a Németország elleni háborúra tettünk tengeri, katonai és diplomáciai előkészületeket, úgy tesszük most előkészületeket az Oroszországgal való háborúra. Hogy a tiz évben belül mikor zúdul reánk ez a katasztrófa, az attól függ, milyen sikerrel jár a szövetséges-keresés. Egyelőre Európa, amelyet a locarnói politika egységes szovjetellenes blokkba akart tömöríteni, korántsem egységes; Kelet-Európa és Délázsia kisebb államai pedig nem sok hajlandóságot mutatnak arra, hogy áldozatokat hozzanak Anglia érdekében. De a nyomás rájuk erős és szüntelen. Néhányuknak saját jó, vagy rossz okaik is vannak a szovjetkormányval való ki-kezdésre. A diplomáciai feszültség veszélyes erő, amely hirtelen és előre nem látott eseményeket hozhat, ilyen helyzetben pedig, akár 1914-ben, egy főherceg meggyilkolása is elég, hogy kirobbantsa a háború gázait.

Igy az angol munkáspárti publicista. S ezek után azok, akik hajlamosan az egyébként nagyon kockázatos és tul messze nem viheto történelmi analogizálásra, hihetik azt is, hogy Austen Chamberlainnek sem fog kelleni több idő Oroszországgal „komoly megsebzésére”, mint annak idején apjának, Joseph Chamberlainnek kellett, — azaz hat esztendő. Miután viszont a Németország elleni háború előkészítése annak idején kilenc évet vett igénybe, az angol-amerikai ellentét elintézése most későbbre maradna, ha a dolgok fejlődése teljesen a párhuzamoknak megfelelően menne végbe. Van hát alkalom a fogadásra azt illetőleg, vajjon Kelet, vagy Nyugat felől köszönt be előbb a gázbombás Mars, akinek a hátán most írták alá a Kellog-paktumot...

Krizsán Sándor.

Tegnap temették el Kiss Józsefet

Maria Teodorescu óriási csokrot küldött volt férje koporsójára

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Princiar-szállóban történt gyilkosság ügye még mindig nincs felderítve s senki sem tudja pontosan, hogy mi történt a szálloda portásfülkéjében. A hatóságok megadták az engedélyt az áldozat holttestének az eltemetésére s a temetés tegnap délután folyt le.

Kiss József édesanyja megérkezett Bukarestbe s részt vett a temetésen. Maria Teodorescu, Kiss József második felesége fehér rózsákból készült hatalmas csokrot küldött a ravatalra.

Az ügyben folytatott vizsgálat mára újabb irányt vett. Most már nemcsak a gyilkosság ügyében nyomoznak, hanem kémkedés ügyében is. Adatok vannak arra, hogy a gyilkosság mögött misztikus kémkedési ügy is rejtőzik, amelynek felderítésén most dolgozik a vizsgálat.

A közoktatásügyi minisztérium Maria Teodorescut, aki az egyik bukaresti leányiskola tanárnője, elbocsátotta állásából.

A szatmári tragédia

Eddig tizenöt hivatalnokot marasztalt el a fegyelmi-bizottság Szabad-e magyarul falat rakni?

Szatmár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Többiben is foglalkoztunk már azzal a hajszával, ami fegyelmi vizsgálat címén a szatmári városháza magyar tisztviselői ellen megindult.

Egyelőre csak egy névsort közlünk; azoknak neveit, akik a még folyamatban levő fegyelmi vizsgálat során már áldozatul estek a „purifikáció”-nak. Ez a névsor a szatmári tragédia szinlapja s sötét árnyékot vet azokra, akik a magyar hivatalnokok époszából profitálni akartak. Szinlap; de egyben vádirat is a stréberek ellen.

A fegyelmi bíróság eddig 15 magyar tisztviselőt marasztalt el a román nyelv nemtudásának büntetésében. A verdiktek eredeti sorrendjükből a következők:

1. Dr. Pirkler Ernő nyugdíjra küldötte a bizottság.
2. Takács Béla pénztárost félévi fizetésvesztésre ítélte.
3. Herman Dezső levéltáros egy havi fizetését veszítette el.
4. Dr. Tereh Bálint előljárót két évre rendelkezési állományba helyezték s fizetését három hónapra kiutalták, ami egyenlő az elbocsátással. Még nyugdíjra való ajánlását is mellőzték. Tereh csak úgy juthatna vissza hivatalába, ha két év után üresedés lenne és meghívnák.
5. Kobay József adótisztet ugyanígy büntették.
6. Koós Károly jövedéki pénztárost 16 évi szolgálat után rendelkezési állományba helyezték, ami egyet jelent a nyugdíj nélküli elbocsátással.
7. Joó Mihály 57 esztendő iktatót, akinek már csak három hónapja hiányzott a szabályszerű nyugdíjaztatástól, nyugdíjra javasolja a bizottság. Mikor fogja ilyenképpen megkapni?

8. Vajnay Lajos műszaki tisztviselőt hat hónapi fizetéslevonással büntette a bizottság. Vajnay hivatalát sem látogathatja félévig.

9. Boros Miklós adóhivatali tisztviselőt rendelkezési állományba helyezték, ami egyértelmű állásának elvesztésével.

10. Seress József építőmester ugyanezt a könyörtelen ítéletet kapta. Ez elvi jelentőségű döntvény arra, hogy magyarul ezentúl nem szabad falat rakni.

11., 12., 13. Id. Jakab Károly, Grünfeld Ede és Rupprecht Károly városi adóvégrehajtókat teljes hivatalvesztésre ítélték. Mind a három felül van az ötven esztendőn, többgyermekes családapák.

14. 15. Károlyi Lajos és Árvay Károly városi tisztviselőket teljes hivatalvesztésre ítélték.

A felsorolt tisztviselők valamennyien kitűnő szakemberek, nagy szolgálati idővel s Szatmár közigazgatásában szinte pótolhatatlanok. Többéves hajszája eredménye a szatmári inkvizíció.

Ezek után jogosan kérdezhetjük: Milyen etikai, vagy közérdekű szempont vezethette azt a deputációt, amely ebből az alkalmából tisztelgésre járult a prefektushoz.

A stréverség is más és a realpolitika is más.

ASTRA APOLLO MOZGO

Pénteken fut utoljára

„A szent hazugság”

Szombattól kezdve a szezon legnagyobb filmje

„A Schiell brigád hősei”

lesz bemutatva. Ezzel a hatalmas filmlámpával nyitjuk meg az 1923-29 évi mozszezont. — A főszerepben: Hollay Kamilla, Grete Reinwald, Albert Steinrück. — Következő műsor, a volt cári udvar híres baletaljeke és énekkara Professzor Orloff karnagy vezetésével — Ezenkívül „Draga Maschina (A kormányzó szeretője)” című film fut.

Mit végzett eddig a kisebbségi bizottság?

A kisebbségi problémák közül eddig csak hármát oldott meg a miniszterközi bizottság — Tatarescu nyilatkozata a készülő kisebbségi statutumról — A német párt elnöke elmondja, hogy mit kell tartania a kisebbségi törvénynek

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A parlament legutóbbi ülészakájában Bratianu miniszterelnök a szenátus nyílt ülésén bejelentette, hogy a kormány végre megkezdte a kisebbségi kérdést.

A miniszterelnök beszédében megemlítette, hogy a minisztertanács megbízta a kormánytagjaiból alakított kisebbségi bizottságot, hogy a nyári szünet alatt dolgozzák fel az összes kisebbségi problémákat. Az eddigi tervek szerint a kormány pártközi bizottságot hív egyet, mely szankcionálni fogja a kisebbségi bizottság által hozott határozatokat.

A kisebbségi pártok körében érthető idegességet váltott ki az a körülmény, hogy eddig a legkülönbözőbb kombinációk kerültek nyilvánosságra e bizottság munkájával kapcsolatban. Hans Ottó Roth, a német párt elnöke, megkezdte nyári tartózkodását és Bukarestbe írt, hogy a kisebbségi bizottság eddigi munkájáról értesüléseket szerezzen. Bukaresti tudósítónknak alkalma volt a német párt elnökével beszélgetést folytatni, aki megfigyeléseiről a következőkben számol be:

Hans Otto Roth felvilágosításai.

A kormány által kiküldött kisebbségi bizottság — mondotta Roth Ottó — tényleg már hányszor összeült és egyes kérdésekben már le is szögezte álláspontját. Tudomásom szerint e bizottság véglegesen megállapodott az alábbi három pontban:

1. A kisebbségi iskolák államsegélyének kérdésében.

2. A kisebbségi nyelvhasználat az állami adminisztrációban.

3. A kisebbségi színházak által fizetendő adó kérdésében.

A kisebbségi bizottság elvben elhatározta, hogy megadja a kisebbségi iskoláknak az államsegélyt, azonban ezt bizonyos feltételekhez köti. Csak azon iskolák kaphatnak államsegélyt, melyek már 1918 előtt is léteztek. Van még egy feltétele az államsegélynek: — mely igen aggasztó. Ész szerint az államsegély elnyerése attól is függ, hogy milyen arányban élnek az iskolához tartozó területen a kisebbségek.

Ugyancsak a kisebbségek arányszámától lesz függővé a bizottság a kisebbségi nyelvhasználatát a helyi közigazgatásban. Az első okmányoknál megengedi a kisebbségi nyelv használatát szóban és írásban és e helyeken a kérvényező anyanyelvén is megkapja a választ.

Ami pedig a kisebbségi színházak által fizetendő adót illeti, a bizottság úgy döntött, hogy a jövőben nem tesz különbséget román vagy kisebbségi társulatok között, a fizetendő adó egyforma lesz, minden szintársulatnál. Ezen idáig az volt a helyzet, hogy a kisebbségi színházak 26 százalékos adót fizettek, a román társulatok által fizetendő adó ennek harmadrésze volt.

Ezen adó mérséklésében nem fognak azonban részesülni azon társulatok, melyeknek tagjai állampolgár tagjai vannak.

A fentiekből tehát látható, hogy a kisebbségi bizottság idáig szinte ötletszerűen dolgozott és nagyon kétséges, hogy az összes kisebbségi problémákat őszig a meginduló parlamenti szezonig el tudják intézni. Az eddigi tervek szerint e bizottságnak az összes kérdéseket le kell tárgyalnia, míg a miniszterelnök hazajön. Bratianu Vintila elnöklelt még egy ülést fog tartani ez a bizottság és ezután fogják meghívni a kisebbségi vezetőket is, hogy meghallgassák véleményüket a készülő kisebbségi törvényről.

Már most az a kérdés, hogy a kisebbségi bizottság munkája eredményét milyen formában öhajtja aplikálni a kormány? Kisebbségi törvényt készítenek-e vagy pedig pártközi statutum készül?

Legutóbb, amikor Tatarescu miniszterrel beszéltem, a miniszter kijelentette, hogy nem lesz kisebbségi törvény, mivel ennek különböző akadályai lennének. A kormány egy statutumot fog elkészíteni, melyhez az összes párt hozzájárulását megismeri ez a statutum részletesen fog foglalkozni az összes kisebbségi kérdésekkel. A statutumot pedig minisztertanácsai jegyzőkönyv alapján fogja a kormány elfelejtetni. Abban az esetben, pedig, ha a meglévő törvényeink valamelyike ellentétben lenne a statutummal, az illető törvényen egy függelék segítségével változtatunk.

Ezeket mondta Tatarescu miniszter a készülő statutumról, azonban a tényleges helyzet az, hogy a bizottság még nem állapodott

meg véglegesen abban, hogy tényleg minisztertanácsai rendelet vagy pedig mégis törvény útján rendezze a kisebbségi kérdést.

Alaptörvényben kell rendezni a kisebbségi kérdést.

— Nézetem szerint — folytatta a német párt elnöke nyilatkozatát, — a kisebbségekre nézve nagy megnyugvás lenne, ha a kisebbségi problémát alaptörvény formájában rendeznék.

A készülő kisebbségi törvény a következő alapelvek szerint állítható össze:

1. A nyelvhasználat kérdése. Minden kisebbségi állampolgár szabadon használhatja anyanyelvét az összes hatóságoknál, közigazgatásban, bíróság előtt, stb. stb. helyeken és

Angelescu közoktatásügyi minisztert csak a véletlen mentette meg a legborzalmasabb haláltól

Ott volt a saitz halálvonat utasai között és pár perccel azelőtt hagyta el azt a kocsit, amelyet az összeütközés szilánkokká tört

Prága. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Legutóbbi számunkban hírt adtunk arról, hogy a Prága—budapesti gyorsvonattal a régi magyar határ közelében fekvő Saitz község vasútállomásán borzalmas katasztrófa történt. Az első jelentések csak arról számoltak be, hogy a gyorsvonat hibás váltóállítást következtében beleszaladt az állomáson vesztelő tehervonatba, s az összeütközésnek számos halálos és súlyosan sebesült áldozata van.

A szerencsétlenségről ma befutó jelentésekből már az derül ki, hogy a Saitz mellett lejáródott vasúti szerencsétlenség az utóbbi évek legnagyobb vasúti szerencsétlensége volt, amelynek eddig 23 halottja, 10 súlyos sebesültje és 50 könnyű sebesült áldozata van.

Angelescu közoktatásügyi minisztert csak a véletlen mentette meg a haláltól.

A legutolsó prágai jelentések szerint a halálvonat utasai között volt Angelescu román közoktatásügyi miniszter is. Csehszlovákiában az elmúlt napokban tanügyi kongresszus volt, amelyen Románia képviselőiben maga Angelescu miniszter jelent meg. A kongresszus befejezése után a miniszter haza felé tartott s így került a halálvonat utasai közé.

A rettenetes összeütközést megelőző percekben a miniszter felkelt a fülkéjéből, amely a mozdony után a másodiknak volt kapcsolva és átment az étkező kocsiba. Pár perc múlva bekövetkezett a katasztrófa, amely a második kocsit, ahol azelőtt pár perccel Angelescu miniszter ült, a szó-szoros értelmében szilánkokra törtelte széjjel. Ha Angelescu tovább is a fülkében marad és nem megy a vonat végére kapcsolt étkezőkocsiba, semmiképpen sem kerülhette volna el a legborzalmasabb halált.

Szörnyű jelenetek a katasztrófa színhelyén.

A vonaton utazott egy tizenegyetagú angol turista társaság is, amely a felvidék megtekintését tűzte ki célul. Különös szerencse folytán a tizenegy ember közül egyetlen egynek sem történt komolyabb baja, a katasztrófa rettenetes pillanatai azonban annyira megviselte az egész kirándulótársaság idegeit, hogy a további utazásról lemondtak.

Ezek az angolok, akik jelenleg Brünben tartózkodnak, szemtanúi voltak az egész tragédiának. A hidegvérükről nevezetes angolokat annyira megrázták a helyszínen látott szörnyű jelenetek, hogy néhány napig Brünben maradtak, amíg kipihenik az átélt rettenetes percek idegizalmait.

Ők mesélnek egy bécsi kereskedőről, aki menekülés közben beleakadt az ülés karfájába s mert nem tudta magát nyomban kiszabadítani, a kiállott félelemtől megőrült. Beszélnek egy bécsi kisleánnyól is, akinek apját és anyját a felismerhetetlenségig összeroncsolták a széttört kocsidarabok, míg ő, aki közvetlen szülei mellett ült, csodálatosképpen a legkisebb sérülést sem szenvedte. Az egyik súlyosabban sebesült utas, egy öregasszony, amikor meglátta a tehervonati fűtőjének összelapított holttestét, a borzalomtól szívészélhűdést kapott, és nyomban meghalt. Az összeütközést

ezen elv szerint átalakítandók a meglévő törvények.

2. A nevelés szabadság kérdése. Felöleli az összes iskoláztatási kérdéseket, biztosítja a teljes nevelési, iskoláztatási szabadságot, az anyanyelv használatát az iskolákban. Már most egészen mindegy, hogy egy törvény biztosítja-e ezen jogokat, vagy pedig a különböző iskolaügyi törvényeket eszerint átalakítjuk.

3. A teljes egyenlőség elve. Biztosítandó a kisebbségi állampolgár részére a közcéltól és szes ágában a teljes egyenlőség.

Ezek azon elvek, melyek szerint a kisebbségi törvény elkészítendő. E három elv természetesen magában foglal 25—30 törvényt, melyeket ismételtem, át kell ez elvek szerint alakítani. Ez általános elveken kívül vannak még speciális kérdések, melyekre vonatkozólag külön határozatot kell hozni. A különböző régi instrukciókra gondol, mint például a szebeni szász egyetem, a kolozsvári magyar muzeum, a vásárhelyi kulturpalota. Kíváncsok volna, hogy az új kisebbségi törvény biztosítsa ez intézményhez való elévülhetetlen jogainkat.

megelőző másodpercekben két utas kiugrott a vonatból, de a menekülő ugrás nem sikerült. Mindketten szörnyethaltak.

Egyetlen orvos volt a rengeteg sebesült között.

A vonaton egyetlen utas utazott, aki szerencsére csak könnyebb sebesülést szenvedett. Ez az ember, akinek a nevét még most sem tudjuk, szinte emberfeletti hősiességgel segítette a sebesültek segítségére. Amikor a kotszerei kifogytak, poggyászából előszedte az ingeit s azokat szaggatva széjjel. Hamarosan felhasználta ezeket is, s akkor ez az orvos levetette testéről az utolsó ingét és azt is kötszernek használta el. Kötelességét hőiesen teljesítette mindaddig, amíg megérkezett az első segélyvonat. Akkor ájultan összeesett a vérvesztéstől és halálos fáradtságtól.

Ilyen hőöket még a világháború sem termelt ki!

Amint a vizsgálat megállapította, a rettenetes katasztrófaért Fibier váltóórt terhel a felelősség. A szerencsétlen ember, akinek a hanyagsága miatt annyi emberélet veszett el,

a katasztrófa utáni percekben az órházban felakasztotta magát.

Mikor észrevették, még élt. Levágták a kötélről s most a csendőrok őrzik. Nem kerülheti el a felelősségrevonást, ami elől a halálba akart menekülni.

A katasztrófa legcsodálatosabb megmenekültje — Angelescu miniszter és a bécsi kis-lány mellett — a tehervonat vezetője. Két perccel az összeütközés előtt leszállott vizet inni. Mikor megpillantotta, hogy a vonata rossz vágányon áll, az ijedség miatt ájultan összeesett.

A legújabb jelentés szerint

öt órai munkába került, amíg az összes sebesülteket és halottakat kiásták az össztört romok alól.

Észrevették az öt óra alatt még igen sokan szenvedtek ki olyanok, akiknél az összeütközés nem hozta meg azonnal a megváltó halált. A szemtanúk állítása szerint ezek a szerencsétlenek voltak a katasztrófa legtragikusabb áldozatai. Halálhőrgésük és segítségért való sikoltozásuk szinte kibíratatlan volt. A mentési munkálatokat végző munkások közel voltak a megőrléshez s többen közülök annyira megviselt a munka, hogy most súlyos ideg-bajjal fekszenek.

A romok alól még a mentési munkálatok negyedik órájában is fel-feltört egy-egy halálhőrgés és sikoltás, amíg lassan minden elcsendesedett.

A Stinnes-panama hullámai

Bécs. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A rendőrség a Stinnes-panamával kapcsolatban őrizetbe vette Grósz Bélát, a Foresta egykori vezérigazgatóját.

Kártyabarlang lett Ady Endre egykori nagyváradi tuzskulánumból

Az új Nagyvárad—Bukarest-i Express, amelyről nem tud a közlekedésügyi miniszter — Amíg a Pollák-bodega eljutott idáig

Nagyvárad. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Pollák bodega, amely a városi Bazar épületében van, ma már az irodalomtörténeté. A vörös plüssön itt üldögélt hajnalig egykor Ady Endre és Ady környezetében Juhász Gyula, Biró Lajos, Dési Géza, Dutka Ákos, Szűts Dezső és a társaság Benjáminja, Emőd Tamás. Itt zajlottak le a borcsaták, itt forrtak a jövő magyar szellemiség legszebb gondolatai s itt forrongtak a többi asztaloknál azok a fiatalok, akik beirták nevüket Magyarország történetébe.

A színháztól, — mert tulajdonképpen a színész népség tanyája volt a színházzal szembeni bodega, — ájtotték Bihari Ákos, Károlyi Leona, azok a nevek, akiket máig sem felejtett el a nagyváradi publikum. Pollák mama és Gyula bácsi mérték a libamáját szűken adagolva s gyűrűjén ott himbálózott Lóri, a bizonytalan kora papagály, akinek Eszterházy Alajos gróf, Stummer báró nem vetettek meg odadobni egy-két kockacukrot.

Allandóan lopták Pollák mamát

A Pollák bodegából később a háború után változó viszonyok kényszerűsége bárt csinált. Mulatóhely lett táncosnőkkel, zsaroló pincérekkel, a Pollák bodega és a báron az összes alkalmazottak meggazdagodtak, csak Pollák mamának ment el a megspórolt pénze. Az elmúlt évben meghalt Pollák Gyula és akkor furcsa temetést látott Nagyvárad. Kora délután megjelentek hosszú sorban azok a váradia, akiknek az arca nem igen lát évekig nyfénny: az éjszaka emberei kísérték utolsó útjára Pollák bácsit, zenészek, kisírt szemű kasziros nők, főpincérek, zugáterek. Kiséretetis furcsa menet volt, a temetés éppen hosszunapra esett, amikor le voltak huzva a boltredőnyök és úgy vitte a koporsót kézen a csupa tudóbajos ember. Fbből az alkalomból a budapesti napilapok is hosszú nekrológot írtak a Pollák bodegáról, közölték Pollák mama megkerített karikatúráját, amivel Majör Sicu lopta át a mamát az örökkévalóságba.

A bárt nem tudta Pollákné tovább vezetni, kegyetlenül lopták mindenfelé. Ha éjszaka fent volt, a nappali üzemből loptak, ha nappal kiült a kirakatba, a soffőröknek, kardalosoknak szilvóriumot mérni, éjszaka lett gyanusan kevés a lözung. Az öregségére bajba jutott urhölgy végül is úgy segített magán, hogy bérbeadta az egész intézményt Gerlei Lászlónak, egy volt klub zsetonushnak, aki világi városi éttermet rendezett be. Nagyváradon minden ujdonság jól megy két hónapig, a színházi éttermet is megrohanta az ugynevezett előkelő közönség. Sikk volt két hónapig Gerleinnél vacsorázni, ahol vörös ampolnák gyújtottak fővárosi illúziót az emberekben és amikor az étterem iránt meggyöngült az érdeklődés, Gerlei László is beleesett abba a hibába, hogy Nagyvárad nem tud megenni éjszakai lokál nélkül. Táncosnőket hozatott, műsor helyébe avanszált és most már elmaradt a vacsorázó közönség is s a műsorra se volt kíváncsi a kutyá se. Amikor pedig részeg detektívek s más magasabb személyiségek kezdtek garázdálkodni éjszakánként, a Gerlei bar menthetetlenül elkezdett uszni a tönk felé.

Százezreket vesztett Gerlei László a vállalkozáson és hogy szabaduljon tőle, körülbelül hat héttel ezelőtt átadta Dinu Aurélnak.

Express vasutimunkás segélyező egyesület pörös páholyokkal és bakkasztallal

Hogy Dinu Aurél kicsoda, azt mindenki tudja, aki megfordult már Nagyváradon vagy ismerős Bukarestben. Dinut egyszer megkérdezte valaki:

— Mondd, kérlek, mi is tulajdonképpen a te foglalkozásod?

— A foglalkozásom? kérdezte ugyancsak csudálkozva Dinu Aurél, az én foglalkozásom? Hát liberális vagyok. Membru partidul liberal.

Foglalkozásnak ez így a határmentén, úgy látszik, bőven elég, sőt köztisztletti állásokra is jogosít. Így például Dinu Aurél allandóan

körzeti elnök a választásokon és abban a körzetben ahol Dinu elnököl, biztos a liberális győzelem, annyi szavazat van a liberális urnában, amennyi csak kell.

Ügyes ember Dinu Aurél, úgy mondják, ügyességét részben mint piaci bűvész szerezte, mert az is volt, azonkívül lakáshivatali el-

nök, (Nagyváradon persze), krupié és Mosoiu tábornok szvittjének egyik mindig látható tagja. Ez a Dinu Aurél vette át a volt Pollák bodegát, amely nem maradt egy pillanatra sem üresen,

egy-két nap alatt megalakult az Express vasuti munkásokat segélyező egyesület.

s úgy látszik, a szegény vasuti munkásoknak éppen szükségük volt egy ilyen fényes apartmanra, mint ez a szóbanforgó helyiség. Az „Express” elnököt is kapott Isacescu vasuti raktárfőnök személyében, aki talán egész jóhiszeműen került ebbe a rossz illatú dologba. Annál kevésbé az alelnökök, két vasuti tisztviselő: Bogdán és Grigoriu urak. A megalakulást követő napon már bent volt a bakkasztal és megindultak a slepperek felhajtani Nagyvárad legkétesebb, kártyából és más ti-

A marosvásárhelyi munkásság memoranduma a minisztertanácshoz

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A marosvásárhelyi szervezett munkásság a mai napon kétezer aláírással ellátott memorandumot juttatott el a minisztertanácshoz, ugyanezt megküldték a VI. hadtest parancsnokságának is.

A memorandum foglalkozik a munkásság sérelmeivel és részletesen taglalja a kolozsvári per anyagát. Kifejti a memorandum, hogy a perben olyanok szerepelnek:

a) Akik a terhükre rótt cselekményekért már évekkel ezelőtt amnesztiában részesültek.
b) Az 1926. évben történt nagyváradi „Phöbus” gyári munkások sztrájkja alkalmával letartóztatottak.
c) Akik olyan könyveket vettek vagy el-

tokzatos uton élő elemeit. Esténként nagy haligantartó csaták vannak ebben a tipikus kártyabarlangban, amelyet egy percig sem volt szabad megtérni. A vállalkozásnak semmi köze a vasuti munkásokhoz,

a hasznát öt ember teszi el, Dinu, Gistean Georgescu krupié, Bogdán és Grigoriu vasuti tisztviselők.

Sem a pinkabevételről, sem egyéb jövő mekről könyveket nem vezetnek, a tagsági levél semmi formához nem kötött, tipikus tripó lett a hajdani Pollák bodegából, ahol rajtaütő rendőrséggel együtt mingvart meglehetne a bíróság is, hogy a jelenlévők közül néhány százesztendő kiösszon.

Mit szól vajjon a közlekedésügyi miniszter hozzá, hogy a vasutnál szolgálatot teljes emberek a vasuti munkások nevét használják fel arra, hogy ezt a közmegebotránkoztatást váltó szennytelepet a város közepén, a várházában fenntartsák. És mit szól vajjon Nagyvárad polgármestere, Egry Gergely és az egy városi tanács, hogy az „Express klóbb” express sebességgel kergeti a végső tönk felé azokat a szerencsétlen váradi kereskedőket és embereket, akiket ez a fosztogató társaság karmaiba kaparint.

adtak, amelyeket az ország minden városban lévő könyvkereskedésekben még ma szabadon árusítanak.

d) Nemzetközi Munkássegély Román Fiókjának megalapítói.

A fentiek alapján kéri:

1.) Az egymással összefüggésben nem leírt ügyek szétválasztását és külön tárgyalását.
2.) Az ártatlanul bebörtönzöttek azonnali szabadlábra helyezését.
3.) Ugy a bukaresti, mint az ország több városaiban levő szakszervezetek üldözésének megszüntetését.
4.) Amnesztiát a politikai, katonai és ár ügyek miatt elítélteknek.

Megkezdték a petroleumpanama kis bűnöseinek letartóztatását

Jorga a disznóság és a szemét eltakarítását követeli

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Jorga Miklós a petróleum-panamával kapcsolatban lapjában, a Neamul Romanesben újból megszólal. Cikkében hangoztatja, hogy nem ismeri a panama kulisszatitkait teljesen, annyit azonban tud, hogy a kamara alelnöke az Eldorado-törvény megszavazásáért egy millió lejt, a szenátus alelnöke pedig négy millió lejt kapott. Azt írja, hogy ő volna a legboldogabb ember, ha ezekről a megvesztegetésekről pontos felvilágosítást kaphatna. Majd így folytatja:

— A panama szereplői úgy lopták a petroleumföldet, akár csak Terente és Balán az áldozataikat. Azt kérem, hogy mindenkít, aki bűnös, vessenek börtönbe, mert az ország presztízse követeli, hogy a disznóságot és a szemétket eltakarítsák.

A kis bűnöseket tartóztatják le

A Dimineat jelentése szerint válaszul azokra a követelésekre, hogy a petroleum-panama bűnöseit kivétel nélkül tartóztassák le, a hatóságok megkezdték a letartóztatásokat. De csak a panama kis bűnöseit viszik a hatóságok elé, a nagyokat futni engedik. Tegnap délután négy órakor a következőket tartóztatták le: Jonescu Discanu, plojești földbirtokost, akinek csak kis szerepe volt a panamában. Alexander Ștefanescu, aki szintén Plojești-ben lakik s akit azzal vádolnak, hogy rávette a parasztokat, ne felebbezzék meg a földkiosztásra vonatkozó határozatokat. Letartóztattak két segédlírmárt is, Spiridon Bohorint, Ocnița községből és Serban Tulát.

A letartóztatottak között van egy Nicolae Bunescu nevű ember is, aki kihallgatása során szenzációs vallomást tett. Elmondta, hogy Victor Baranca, volt avereszkánus szenátornak nagy része volt a panamában, még 1923-ból

kezdődőleg. A szenzáció ebben az, hogy Averescu-párt is lényeges szerepet játszik a panamában. Bunescu vallomása élénk feltárást keltett politikai körökben.

A letartóztatottak kihallgatását tegnap este nyolc órakor fejezték be s mára újabb letartóztatásokat ígérnek.

Nyilatkozat

A Brassói Lapok tekintetes szerkesztőjének Brasso.

„Máig sem szüntek meg a marakodások stb. c. a. b. lapjuk folyó hó 6-iki számában megjelent s részben személyemmel is foglalkozó N. G. által jegyzett cikke vonatkozásában kérem a sajtótörvény 20-ik paragrafusában írt kiigazító nyilatkozatot a következőkben közzétenni:

„Nem való az, hogy én bárkit is tönkretesztem volna. Nem való az, hogy én Deutsch Miksát egy napig is képviseltem volna azután, hogy képviseléről lemondottam. — Deutsch képviseléről 1928 augusztus 28-ikán lemondottam le, tehát nem való, hogy szeptember hó 4-ikén a táblai tárgyaláson, vagy szeptember hó 6-ikán, amikor a cikk megjelent, őt képviseltem volna. Az sem igaz, hogy én Deutsch Miksa aka-ata ellenére fizettem volna be az illetéket. Tény az, hogy ekkor el voltam utazva füredre, — s irodám, minthogy a temesvári tábla csak 24 órás időhaladékat adott az illeték befizetésére, Deutsch helyett, azt befizette — több jónévi aradi ügyvéd tanácsára. Valóban az, hogy én az Aradi Ipar és Népbank ellen egyszer is csődöt kértem volna bárki nevében, ezt dr. Grósz Ignác ügyvéd tette meg Frank István képviselésében. Sajnálatos dolog, hogy a cikkíró nem a bírósági iratok alapján írta meg cikkét; az iratokból azt olvashatna ki, amit jelen nyilatkozatomban megírtam.

Kelt Aradon, 1928. szeptember 10-ikén.

Dr. Székely Aladár
ügyvéd.

Háló! Erdélyiek Bukarestben! Háló!
Grand Restaurant: Caffe Parcoul Ottelese-
anu Bu arest. Str. Matei Mo (Peatrul National mellett)
ula donos:
BOHM BANDI és Társa
Transilvania ét. r. m. Pontes és egyors kiszolgálás.
Erdélyi falborok.
Esténként Halász Lajos hírneves erdélyi
9352 cigányprimás és zenekara hangversenyez.

Bukarest közelében kigyulladt egy petróleumvonat

A sinek elolvadtak s a konstancai vonat utasait autón szállították Bukarestbe

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A fővároshoz közelfekvő Mogosioi álmódon tegnap délelőtt kigyulladt egy petróleumvonat, amely harminc négy ciszternavagongból állott.

A vagonok pár perc alatt hatalmas lánggal égtek késő estig s a tűz világa

gossága elhatott egész Bukarestig.

A tűz következtében a sinek elolvadtak s ezért a Constancából érkező vonat utasait autóval szállították Bukarestbe.

Egyelőre nem tudták megállapítani, hogy mitől keletkezett a tűz, amely óriási anyagi kárt okozott.

Brailában is megostromoltak egy család biztosítóintézetet

Az igazgatók az ablakon át menekültek el a becsapottak dühe elől

Brailában a Fericirea-biztosítótársaságnál tegnap ugyanazok a jelenetek játszódtak le, mint hetekkel ezelőtt Bukarestben a Concoridiánál.

A becsapott biztosítottak tömege megtámadta a biztosítóintézet irodahelyiségeit, s az igazgatók a tömeg dühe elől az ablakokon keresztül menekültek el.

Tegnap este a megszalasztott igazgatóságot a hatóság letartóztatta.

Ennél az intézetnél is azt csinálták, ami a többi hasonló eszközökkel dolgozó társaságoknál történik. Beinkasszálják a pénzeket és a mikor esedékessé válik az a bizonyos százezer lej, egyszerűen nem fizetnek.

Nagyszabású új villanytelep létesül Brassóban

Ez év októberében már megkezdí üzemét az „Ipari Erőműközpont Részvénytársaság”

Brassó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az a villamosáram szolgáltatás, amelyet Brassóban a háború óta a cementgyár és a később alakult kisebb villamosvállalatok láttak el, ma már nem elégíti ki azt a hatalmas áramszükségletet, amelyre ennek a nagy ipari városnak szüksége van. Ebben a helyzetben az ipari vállalatok ezt a városra nézve élethevágó kérdést úgy oldották meg, hogy megalakították az Ipari Erőműközpont részvénytársasá-

ságot, melybe a Scherg Vilmos és társa cég, Kugler és társa cementgyára és Schiel testvérek gépgyára, a kisebb brassói, rozsnói és feketehalmi villamosok kapcsolódtak be. Az új társaság részvénytőkéje ötven millió lej.

Az új villanytelep már október közepén megkezdí üzemét s ellátja villamos árammal Brassó város ipari üzeméin kívül az utcai világítást és a maránosok szükségletét is.

Amerika nyomására megsemmisítik az angol-francia flottaegyezményt

Az Egyesült Államok kormánya azt követelte, hogy a leszerelési bizottság mondjon kritikát a titkos egyezmény fölött — Megtorló intézkedésektől félt a francia kormány

London. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Daily Telegraph rendkívüli szenzációként ható hírt közöl. Értesülése szerint a francia és angol kormányok titokban elejtik azt a flotta-egyezményt, amit kevéssel a Kellog-paktum aláírása előtt kötöttek. Az illetékes kormányok azért szánták rá magukat erre az elhatározó lépésre, mert nem kerülhetik el, hogy a kérdéses egyezményt az előkészítő leszerelő bizottság elé ne terjesszék. A szerződés szövegét magát megsemmisítik, hogy semmi ne kerüljön a nyilvánosságra belőle.

A rövid jelentés mögött egy nagy diplomáciai harc konturjai húzódnak meg. Arról a titkos francia-angol flotta-egyezményről van szó, amit a két ország kormánya minden valószínűség szerint hátmögötti kijáratnak akart tartani a Kellog-paktum mögött. A titkos szerződés híre azonban nem maradhatott titokban s a közvetlenül érdekelt Amerika nyugtalanodni kezdett. A francia és angol kormányok erre siettek kijelenteni, hogy a szerződésnek nincs semmi támadó jellege s a legtávolabbi vonatkozásaiban sem irányul Amerika tengeri hatalma ellen. Az Egyesült Államoknak azonban ennyi nem volt elég. Amint nemrégiben is megírtuk, igen határozott hangú jegyzéket küldött Angliának, hogy a szerződés közelebbi céljairól és egyes pontjairól haladéktalanul tájékoztassa az amerikai kormányt. — Ugyanakkor a világsajtó is élénken foglalkozott a dologgal, s kiemelte, hogy a két nyu-

gati nagyhatalom titkos szerződése semmiképpen sincs összhangban a Kellog-paktum szellemével. Az európai hatalmak közül különösen Olaszország nyugtalanodott s az olasz diplomáciának nem volt fontosabb teendője, mint megtudni valamit a titokzatos szerződésről.

Arról nem adott ki az angol kormány hivatalos jelentést, hogy mit választott az amerikai jegyzékre, viszont a lapokban lehetett olvasni arról, hogy az amerikai kormány követeli a szerződés nyilvánosságra hozatalát s főképpen azt, hogy a leszerelési bizottság is foglalkozzék a kérdéssel. Ugy látszik, sem az angol, sem a francia kormányok nem tartották célszerűnek, hogy a leszerelési bizottság kritikája alá bocsájtás a dolgot, mert inkább úgy döntöttek, hogy

megsemmisítik a szerződést.

A legérdekesebb a dologban az, hogy most az angol sajtó szerint maga az angol és a francia közvélemény sem helyeselték a szerződés létrejöttét s így megsemmisítése minden oldalon megnyugvást vált ki. A francia lapok azonban azt is kiemelik, hogy a szerződés elsősorban Amerika miatt nem volt helyes lépés, mert Amerika minden bizonnyal megtorló lépésekkel élt volna a francia háborús adósságok rendezésének kérdésében. Ez volt a tulajdonképpeni oka annak, hogy a szerződés felek elállottak a megállapodástól és nem a Kellog-paktum, vagy a leszerelési bizottság.

Asszonyok a Népszövetségben

★

Genf. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A népszövetség alkotmányának VII. cikke kimondja, hogy mindkét nem hozzátartozói egyaránt betölthetik az összes tisztségeket. Ennek következtében már 1920-ban három asszony vett részt a népszövetség közgyűlésén és pedig Svédország képviselőjében Anna Bugge-Wicksell, a néhány hónap előtt elhunyt stockholmi jogász, továbbá Henni Forchhammer, a dán női mozgalmak vezére és végül Norvégia egyik delegátusaként Kristine Bonnevie, az oslói egyetem természettudományi tanszékének tanára.

Anna Bugge-Wicksell Norvégiában született, azonban a lundii egyetem egyik tanárával kötött házassága révén svéd állampolgár lett és már fiatal korában nagy szerepet játszott a svéd női mozgalmakban. Egyik alapítója 1914-ben alakult nemzetközi női választójog-ligának. Csakhamar alelnöke lett az egyesületnek, az 1923. évi római kongresszuson még ő vezette a tanácskozásokat, néhány hónap múlva azonban lemondott, mivel a népszövetségnek vállalt missziói egész idejét igénybe vették. Anna Bugge-Wicksell elsősorban jogi kérdésekkel foglalkozott és a nemzetközi jog terén a legnagyobb tekintélyek közé tartozott. Eredetileg a jogügyi bizottság tagja volt, később azonban beválasztották a mandátum-bizottságba és tagja lett a szociális bizottságnak is. Néhány hónap előtt bekövetkezett haláláig legszorgalmasabb munkása volt a népszövetségnek.

A dán Henni Forchhammer az első asszony, aki felszólalt a népszövetség közgyűlésén. Már évek óta nagy szerepet játszik a nemzetközi mozgalmakban, elnöke a női világliga dán csoportjának és alelnöke a nemzetközi női jogi ligának. Mint a II. hágai konferencia résztvevője, már akkor javaslatot tett nemzetközi döntőbíróságok létesítésére és 1916-ban részt vett a stockholmi béke-tanácskozásokon, amelyet Ford, a híres amerikai automobil-király hívott össze. A népszövetségben ő irányította a világ figyelmét a leánykereskedelem óriási elterjedésére és a főtőkés megbizásából beutazta Ázsiát és Afrikát, ahol behatóan tanulmányozta a leánykereskedők munkásságát és tapasztalatai alapján javaslatokat tett a leánykereskedelem nemzetközi leküzdésére.

A norvég Kristine Bonnevie részt vett a népszövetség első öt közgyűlésén és 1922 óta tagja az intellektuális együttműködés bizottságának. Különböző tudományos munkálatok következtében néhány év óta nincsen ideje résztvenni a népszövetség közgyűlésén s így azóta a norvég delegációban az ő helyét Marta Larsen Jahn, a béke és szabadság női világligájának jelenlegi elnöknője tölti be.

Helene Vacarescu személyében egy ideig Romániának is volt női képviselője a népszövetségnek. Carmen Silva műveinek német és angol fordítója ma Párisban él, ahol szalonja kedvelt szórakozóhelye a francia főváros íróinak és művészeinek. Helene Vacarescu 1919-ben eredetileg a román delegáció titkárnője volt, 1921-ben azonban a bukaresti kormány már rendes delegátusnak nevezte ki.

A felsoroltakon kívül még számos illusztris asszony-tagja van a népszövetségnek, így az angol Atholl hercegnő, az ugyancsak angol Edith Lyttleton, valamint a német Gertrud Bäumer.

Butorvásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat MAROSVÁSÁRHELY-re és tekintse meg

Székelty és Réti
erdélyrészi butorgyár Rt

hatalmas raktárait

Büsenderfer, Stigl, zongora és pianínó
Wirt, Hoffmann
gyárak képviselete. — Hiteles és egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

MÉG 8 NAPIG!

nyitva van az üzletünk, azalatt vásárolhatja a legszebb őszi és téli árut mélyen leszállított áron.

10 nap múlva átépítés miatt bezárjuk.

ASCHER TESTVÉREK BRASSOV, KAPU-UTCA 5.

A magyar párt október 14-re tüzte ki a székeludvarhelyi nagygyűlést

Kolozsvár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A magyar párt elnöki tanácsa befejezte tanácskozását, melyről hivatalos kommunikét adott ki. A kommuniké bejelenti, hogy a pártvezetőség az ezidei országos nagygyűlést október 14-én tartja meg Székeludvarhelyen. Megelőző napon ugyancsak Székeludvarhelyen a közművelődésügyi és a közgazdasági szakosztályok foglalkoztak ülést tartani.

Balán nem szimulál

Alhírek a bandita szökési szándékáról

Brassó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A közvéleménynek, mely a Balán-ügy felett csak nehezen akar napirendre térni, tegnap új szenzációja volt a banditával kapcsolatban; a bukaresti sajtó közleményei nyomán híre terjedt annak, hogy Balán valójában nem bűnös, hanem

csak tetteti a bűnösöt, mert így reméli, hogy az őrizet enyhülni fog és megszökhetik

A fogarasi kórházból nyert értesüléseink szerint a bandita szökési szándéka álhír, s

egyáltalában nem felel meg az igazságnak az sem, hogy Balán csak szimulálja a bűnösöt.

Ma már kétségbevonhatatlanul megállapították, hogy a haramia egész életére nyomorult, jómagával tehetetlen ember marad s lábszárai elparalizálódásának súlyos szervi okai vannak.

Egyébként a bandita lőtt sebe gyorsan gyógyul s láza is jelentéktelenül alábbhagyott, úgy, hogy rövid időn belül már át is szállítják az ügyészség fogházába. A kihallgatások ma vagy holnap véget érnek.

Nagyon lassan halad a kolozsvári kommunista-pör tárgyalása

Erdemleges tárgyalásra még mindig nem került sor

Kolozsvár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A kommunista monstre-pör nagyon vontatottan, kényelmesen halad a kifejtés felé. Általában az a benyomás, hogy az államügyész késleltetni igyekszik a tárgyalás menetét, de ennek a taktikai fogásnak a hátterét, illetve célját még a védelem sem sejtí.

A tegnapi tárgyaláson csak a terjedelmes vádiratot olvasták fel. A vádlottak remélték, hogy szerdán délelőtt végre sor kerül az érdemleges tárgyalásra is, ami azért is kíváncs volt, mert a vádlottak nagyrésze idegen városból jött a tárgyalásra s a kolozsvári tartózkodás rengetegbe kerül. Szerdán reggel 8 órakor nyitották meg a tárgyalást, ami mindjárt az első pillanatban meglepetést hozott úgy a vádlottaknak, mint a védelemnek.

Az ügyész ugyanis azt javasolta, hogy tekintettel a vádlottak nagyrészeinek magyar anyanyelvére, a vádiratot magyarul olvassák fel.

Az elnök helyet adott a kérelemnek és berendelte Russu kapitányt, tolmácsnak, akitől kivette az esküt.

FONTOS ÉRTESÍTÉS!

Vidéki kereskedők figyelmébe!

A Brassói Lapok 1929. évi könyvnapjairól sajtó alatt vannak s minden eddiginél gazdagabb tartalommal 4 féle naptár idejében szétküldésre kerül. Minden kereskedőnek érdeke, hogy akár ajándékozás, akár eladás céljára csak olyan naptárakat rendeljen, amelyek megbízhatóságuknál és tartalmuknál fogva a vevők megelégedésére szolgálnak. — A

Brassói Lapok

könyvnapjairól

minden kereskedő nyugodt lélekkel adhatja vevői kezébe.

Viszonteladóknek

messzemenő kedvezményeket nyújtunk. (Ingyen cégnyomás, rabatt, cse-rejog stb.) — Saját érdekében

kérjen azonnal árajánlatot.

Brassói Lapok Kiadóhivatala.

A védelem mindent elkövetett, hogy a hosszas fordítgatással járó vádirat felolvasásától az elnök tekintszen el, de az ügyész ragaszkodott kérésére teljesítéséhez. Erre maguk a vádlottak léptek akcióba s csakhamar az elnök asztalán volt a vádirat teljes magyar fordítása rendesen legépelve. Az ügyész csodálkozását fejezte ki, hogy a vádirat minden vádlottnál kézügyben van, le azért az indítványát nem ejtette el s így az újlag felolvasták a vádiratot egész terjedelmében magyarul is. Ez újabb két órát vett igénybe s a legnagyobb próbára tette úgy a hadbíró, mint a vádlottak türelmét.

A vádirat felolvasása után az elnök tíz perces szünetet rendelt el. A szünet alatt a tárgyalási terem a legérdekesebb képet mutatott. A vádlottak kiléptek a rács mögül és elvegyültek a közönség között. A hadbíró tagjai sem vonultak vissza hivatalos szobáikba, hanem a védőügyvédekkel folytatni kezdték a vitákat. Az ügyész beismerte a védelem előtt, hogy felesleges volt a vádiratot magyarul is felolvasatni, de ő — ugymond — nem tudta elhinni, hogy a vádlottak mindegyike ennyire tisztában legyen a vád anyagával s arról fogalma sem volt, hogy a vádirat fordítása mindenkinek a kezei között van.

A teremben és a folyosókon a vádlottak annyira szabadon járkáltak, hogy az egyik hadbíró mosolyogva jegyezte meg:

— Innen ugyan akárki megszökhetik!

A kijelentésben lehetett sok malícia is, mert a törvényszéki épület zsúfolva van katonasággal s csak kellő igazolással lehet bemenni, vagy pláne eltávozni onnan. A tárgyalási teremben is van legalább harminc detektív, akik nemcsak a vádlottakat figyelik, de még amagánbeszélgetéseket is számon tartják. A nagy szabadság tehát csak látszólagos.

Erre gondolhatott az a vádlott is, aki a maliciózus hadbírónak így válaszolt:

— Eszünk ágában sincs megszökni, mert azt akarjuk, hogy a bíróság szolgáltasson igazságot és elégtételt!

Ugy a detektívek, mint az érdeklődő közönség részéről a legnagyobb figyelem a nagyváradi Szántó Dezsőt, Müller Kálmánt, a súlyosan bántalmazott Simó Gézát és az éhségstrájk rekorder Fóris Istvánt veszi körül. A vádlottak közül Rozvány Jenő ügyvéd és Aradi Viktor állandóan jegyeznek, amivel izgatják a detektívek kíváncsiságát.

A tízperces szünet után újból csak hivatalos purparlé következik a védelem ügyvédjei és az ügyész között.

Egymásután tízenegy ügyvéd vonul fel és bizonygatja, hogy a hadbíró és illetéktelen ítélkezni ebben a pörben. Viscu bukaresti ügyvéd azt fejtegeti, hogy alapjában véve az ostromállapotról szóló rendelkezés is törvénytelen, mert alkotmányellenes. Alkotmányellenes a Marzescu-féle rendtörvény is, a melynek 17-ik paragrafusát vették alapul a pör hadbíró elé való utalásánál. Kéri a bíróságot, hogy mondja ki az illetéktelenséget s utalja pogári bíróság elé az ügyet.

Hasonló szellemben beszél a többi védőügyvéd is, és az ügyész nem mulasztja el mindegyiküknek külön-külön válaszolni. Ezzel megint rengeteg idő telik el. Mikor a bíróság határozathozatalra vonul vissza,

hogy döntsön az illetékeség kérdésében, már délutánra jár az idő s egészen bizonyos, hogy tárgyalásra megint nem kerül sor.

A bíróság hamar elkészült a döntéssel, amely szerint illetékesnek találta magát az ítélkezésre s a védelem indítványát elvetette. Ezzel a tárgyalás végét is ért. Az elnök kihirdette, hogy a folytatást esütörtökön reggelig elnapolja.

A nagy pör harmadik napja tehát még mindig a nélkül zajlott le, hogy az érdemleges tárgyalást megkezdették volna.

Előkészületek a nagykárolyi katolikus nagygyűlésre

Brassó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Országos nagygyűlésre jönnek össze e hó 14-én Nagykárolyban Románia összes róm. katolikus szervezeteinek és intézményeinek képviselői. A nagyarányú és nagyjelentőségű gyűlés három napig 14-től 16-ig fog tartani s a katolikusvallás, vallási, szociális, kulturális és gazdasági érdekeit teszik szövé a kath. egyház világi és egyházi reprezentánsai. Nagykároly és a nagykárolyiak méltó módon kívánják fogadni és elhelyezni a több, mint hétézer vendéget amely a katolikus nagygyűlésre körükbe érkezik.

A nagygyűlés részletes programja a következő:

Szeptember 14-én: A lelkipásztorok, egyesületi vezetők zártkörű értekezlete az elemi fiúiskola nagytermében. Elnök: Szabó István nagyprépost, Szatmárról.

a) Az elemi iskolai hitoktatás nehézségei és következményei mai helyzetünkben. Előadja: dr. Bakay Kálmán lápolstárai plébános.

b) Szemléltetés eszközei, főleg a középiskolai hittanításban. Előadja: Veress Ernő brassói hittanár.

c) A világi apostolok nevelése a kongregációban, előadja: P. Olasz Péter S. J. Szatmárról.

Délután fél 5 órakor a hitbuzgalmi szakosztály gyűlése a Katolikus Legényegylet nagytermében, Pacha Ágoston püspök, apostoli kormányzó elnöke alatt.

a) A körmenetek jelentősége. Hogyan adhatunk hitéleti nevelő jelentőséget, előadja: Frána Péter kereskedelmi iskolai igazgató Kolozsvárról.

b) A szentírás, a lelki olvasmány fontossága, előadja: Belányi Imre nyug. igazgató, Nagyváradról.

c) 7 órakor orgonahangverseny a róm. kath. templomban.

Szeptember 15-én délelőtt: reggel 9 órakor: Veni Sancte, sz. mise rövid szentbeszéd. Tartja: gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök.

10 órakor Kath. Népszövetség közgyűlése a városi színházban.

Szeptember 15-én délután 3 órakor szociális szakosztálygyűlés, Mayer Antal apostoli kormányzó elnöke alatt a Kath. Legényegyletben.

a) Szociális kurzusaink tanulsága, előadja: Kühne Ilus, a Leányklub országos igazgatója. b) Szociális kurzusok papok, tanítók és az egyesületi, egyházi és világi vezetők számára, előadja: dr. Némethy Gyula pápai prelátus-kanonok, Nagyvárad. c) A társadalmi osztályharc és a katolicizmus, előadja: dr. Paál Árpád. d) Az anyaság kultusza, előadja: Trefán Leonárd, volt tartományi főnök és házfőnök Kolozsvárról. e) Kolping Adolf szociális vezető, előadja dr. Osvald Pál igazgató, Nagyvárad.

Délután 5 órakor az irodalmi szakosztály gyűlése a városi színházban. Elnök: Karácsonyi János dr. c. püspök, nagyprépost, Nagyvárad. a) A katolikus írók szövetségéről, szükségéről és lehetőségéről, előadja: Pakics Károly irodaligazgató, Szatmár. b) A mai erdélyi irodalom, főleg a kath. szépirodalom és teendők e téren, előadja: Rass Károly tanár, Gyulafehérvár. c) Hitvallásom és tollam, előadja: P. Gulácsy Irén, Nagyvárad.

Délután 6 órakor templomi hangverseny. Este 9 órakor műsoros estély a színházban.

Szeptember 16-án: Reggel 9 órakor: tábori mise. Pontifikálja: Pacha Ágoston püspök, Temesvár.

Rövid szentbeszédet tart: dr. Patay József piarista rendfőnök, Kolozsvár.

10 órakor diszközgyűlés a Nagypiac téren. Elnök: gróf Majláth Károly erdélyi püspök.

Napirend: a) Katolikus ember és polgár, előadja dr. Barthos Gyula ügyvéd. b) Micsoda kincseket adott a katolikus egyház az emberiségnek, előadja: Török Ferenc gyergyói plébános. c) Mit talál a XX. század gyermeke Jézus Krisztusban, előadja: dr. Cziffra Kálmán ny. főispán, a váradi tagozat elnöke.

Délután 3 órakor második diszközgyűlés a Nagypiac téren. Elnök: Pacha Ágoston sz. püspök. a) Az evangélium fénye és ereje a társadalomban, előadja: dr. Schlagger Nándor orvos, Szatmár. b) Mexikói testvéreink fájdalma és hűsége, előadja: Trefán Leonárd, Kolozsvár. e) A katolikus egyház tényezői és biztosítékai, előadja: dr. Gyárfás Elemér szenátor, Dicsőszentmárton. 12 és fél órakor: társas-eucharisztikus körmenet... Este 9 órakor: műsoros estély a színházban.

HIREK

BRASSOI LAPOK

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden munkanapon az esti órákban. Hirdetések vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők, vagy pedig bármelyik hirdetési iroda, vagy bizományosaink útján is feladhatók.

A * -gal jelzett hírek díjazás alá esnek.

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.

A Brassói Lapok nyomdavidálatának kiadása.

Előfizetési díjak Brassóban: egy óra 90 lej, negyedévre 240 lej, félévre 460 lej, egy évre 900 lej. Kézbesítési díj külön fizetendő. Előfizetési díjak vidékre: egy óra 100, negyedévre 270, félévre 520, egy évre 1000 lej. — Külföldre: negyedévre 420.—, félévre 820.—, egész évre 1600 lej.

Mennyit ér pénzben az angol nő?

E rendkívül modern és igazán napjainkba illő kérdés az egyik angol törvénytörvényt foglalkoztatja most. Mennyit ér egy asszony, akit gonosz szándékkal elcsaltak az urától? A törvénytörvény lelkiismeretesen fogva fel munkáját, annak is utána nézetett, hogy mi volt a régiók felfogása e tekintetben s mekkora volt a „legmagasabb értékelése a nőnek”, melyet valaha angol bíróság megállapított.

Kiderült, hogy eddig a legmagasabb értéket 1745-ben állapította meg egy angol bíró, 3000 fontsterlinget ítélve meg a férjnek kártérítésül. Ezt a nőt egy férfi beszélte rá, hogy elhagyja az urát, az asszony két esztendő múlva meghalt, anélkül, hogy az urához visszatért volna. Közben azonban 30.000 fontot örökölt. A férj azon a címen adta be keresetét, hogy az asszony már nagyon megbánta az eltávolítását és minden módon a visszatérés mellett volt, a csábító azonban rábeszélő művészetével megakadályozta ebben s igazságtalan és törvénytelen módon hatalmában tartotta az asszonyt.

A törvénytörvény hely adott a panasznak s az elhagyott férj számára 5000 fontot ítelt meg kárpótlásul.

Nem ilyen nagy összeget, hanem csupán csak 500 fontot ítelt meg huszonöt évvel ezelőtt a leicesteri törvénytörvény egy elhagyott férjnek; ezt az összeget az asszony két rokonának kellett kifizetni, a kik a nőt rábeszéltek az ura elhagyására.

Az a kérdés, hogy az asszonynak jár-e anyagi kárpótlás ha az urát elcsábítják tőle, nem eldöntött ügy az angol jogszolgáltatásban, 1861-ben nagy vita folyt erről a lordok házában s az akkori kormányelnök azon az állásponton volt, hogy igenis az asszonyt is megilleti a kárpótlás. A lordok nagyrésze viszont ezt tagadta.

Az egész kártérítési jogvita lényegében maradványa annak az ősi rendszernek, amely közkeletűen rabszolgaság néven ismeretes.

Zsirt, szalonnát,

továbbá mindennemű

bélárut

szállít raktárról Szabó B.

bizományi raktár

BRASSÓ, Hirscher-utca 22.

Telefon 430.

Braun és Trs. béliar,

ezelőtt Braun és Fleisch-

mann cég képviselője.

7091

A Brassói Lapok
hirdetéseit meg-
hozzák a sikert!

Gazdasszonyok

ne fogadjanak el más:

csak a Krbekné-féle

"Zsirt, szalonnát"

című könyvet.

Ára 40— lej.

Kapható mindenütt.

Szőke, barna
és fekete

megtalálta végre azt a ruzst, amely tartós s amely az ajkak állandó ragyogását biztosítja.

Kérje az új ruzst

VIOLET

Bd. des Italiens, Paris

„A legelőnyösebb, mert a legtartósabb.”

Lei 130 — aranyozott fémtubusban — 60 — Lei tartalék. — Kaphatók a jobb illatszerkereskedésekben és a romániai vezérképviseletnél: PARFUMERIA ELITEI, București, Calea Victoriei 39

2855

★ Eljegyzés. Koós Margitka Brassó és Vofkorik József Homoród 2., jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Megnyílt a bukarest—csernoviczi villámvonlat. Bukarestből telefonálta tudósítónk, hogy a bukarest—csernoviczi villámvonlat tegnap indult először. A villámvonlat az eddigi tizenkét óra helyett kilenc óra alatt teszi meg az utat, ha közben el nem törik a sín, vagy neki nem szalad egy bogárjáratu vonatnak.

— Lemondott a párisi magyar követ. Budapestről jelentik: A kormányzó a párisi magyar követet, báró Korányi Frigyes, saját kérelmére felmentette állásától és a Pénzügyi Központ elnökévé nevezte ki.

— Kalánban is megverték a vendég futball-csapatot. A Kaláni Sportklub és a dévai kereskedelmi iskola csapatainak mérkőzése Kalánban a legnagyobb botrányal végződött. A dévaiak állandó fölényben voltak, három gólt értek el, s a kalániak erre a legdurvább játékba kezdtek. A bíró tizenegyesítéssel lenyűgözte a közönséget erre berohant a pályára és a dévai diákoknak menekülni kellett. Alig érték el autójukat, közúti zúdírtak utánuk, melytől a soffőr és egy pár játékos a fején, a többi játékosok pedig hátukon, lábukon sebesültek meg könnyebben.

— Két brassói detektívet felfüggesztettek. A brassói államrendőrség szolgálatában álló Belu Joan és Gavrilă Joan detektívetek különböző szabálytalanságok és hivatalos hatalommal való visszaélés miatt felfüggesztették állásukból.

— Választmányi ülés. A Brassói Turistaegyesület választmánya szeptember 12-én szerdán este 8 órakor a Hatvani-féle vendéglőben (Hosszu-utca 13) ülést tart.

— Lopások Harón. Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A harói határban a mezőkön a lopások egymást érik. A gazdák földjeiről minden nap eltűnik valami. A múlt héten Alb Login olaváló gazdálkodótól loptak el öt véka új búzát. A tetteseket ez alkalommal azonban elfogták és pedig Alb Alexandru és Mărya Viszalon személyében. — A csendőrség letartóztatta a tolvajokat. Alb Alexandru a harói bíró öccse.

— Veszedelmes végrehajtónak lenni. Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A végrehajtó mesterség sohasem volt valami nagyon áhított foglalkozás. Ezt bizonyítja Dan Serianu hátszegi portarése is. aki a napokban Gonescára ment ki végrehajtást eszközölni Muntean Petru odaváló gazdálkodóhoz. Muntean a szíves fogadtatás helyett ütlegekkel fogadta a házába belépő végrehajtót, úgy, hogy a feldühödött ember házából menekülnie kellett. Nemsokára karhatalommal tért vissza és a verekedőt letartóztatták.

— Ismét loptak a Rudai 12 Apostol bányatársulatnál. Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A Rudai 12 Apostol brádi aranybányatársulatnál újabb aranylóptást fedeztek fel. A vizsgálatot megindították, azonban annak eddig még semmi konkrét eredménye nincsen.

— Újévi istentiszteletek az árvaház-utcai zsinagógában a következő időben kezdődnek: Az ünnep előestéjén, szeptember 1-én, esti ima 6 óra 30 perckor. Szeptember 1-én reggeli ima 7 órakor. Tóra kiemelése 9 órakor. Imá d. u. 4 órakor. Esti ima 7 órakor. Szeptember 16-án, az ünnep másnapján, az istentiszteletek kezdete, mint az első napon. Mindkét napon d. e. 10 óra 30 perckor hitshónoklat. A templombizottság.

— A Balán-fotografiák. Knauer Gyula fogarasi fényképész, akinek Balánról készített sikerült felvételei nagy érdeklődést váltottak ki, annak a közlését kéri, hogy 6 ezer lejt csak a lapoktól s a közlés jogáért kért, ellenben magánosoknak a fényképeket a rendes áron adta.

★ Találtatott Gyergyszentmiklós állomásán egy új galambszürke férfi kalap, két monogrammal és Wilh. Blücher Brassó, cégjeggyel ellátva. Bővebbet Julius Dieners-nél, a Kronstädter Allgemeine Sparkasse fiók-igazgatójánál, Gyergyszentmiklós.

★ A brassói nőkereskedelmi alkalmazottak egyesülete, ha megfelelő számú növendék jelentkeznek, úgy 1 éves magyar nyelvű női kereskedelmi tanfolyamot nyit. Jelentkezni lehet szept. 17—21-ig, Szélespatak-utca 13. d. u. 4—6-ig.

★ A nagyajtaiak találkozója hatósági engedély hiánya miatt ez évről elmarad.

★ Eredeti Dick-szijakkal minden üzemennehezésg leküzdhető. Díjtalan felvilágosítást nyújt Kamaryt és Méder, Brassó—Temesvár.

★ Legbiztosabb gyógyszer az „UROSOLVAN” reumatikus, csúzos és köszvényes bántalmaknál. A hatás már néhány napi szedése után feltűnő. Egy üveg ára 110 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban. Ha nem volna kapható, kérje direkt dr. Al. Iteanu gyógyszerárától București, Calea Victoriei 82.

★ Amatőr felvételek szakszertű és gyors kidolgozását vállalja Lang Henrik fényképészeti szaküzlete Kapu-utca 52 sz. a. Telefon 746.

★ Orvosi hí. Dr. Câmpeanu Livius egyetemi m. tanár a brassói közpórház igazgató-főorvosa és a Diakonisszák-Szanatórium vezető főorvosa, lakásával átköltözvén a közpórházzal szembe. épült Eforia-utca, (Berthel-tér), betegrendeléseit itt tartja meg naponta délután 3—4 óra között.

★ Új szanatórium a Fellegváron. Dr. Dogariu sebész a Fellegváron (Kőbánya-utca) modernül berendezett szanatóriumot nyitott.

★ Mezőgazdasági gépkiallítás. A barcasági gép-csarnok Marko és Társa cég folyó hó 16-tól 19-ig Brassóban, a Fellegvár alatti téren a Brassói Gazdasági kamara kiállítás keretében mezőgazdasági gépkiallítást rendez, ahol a legmodernebb, itt még ismeretlen, a német géptechnikának legújabb eredményei lesznek bemutatva. Ezen gépkiallítás meglátogatása az érdekelt mezőgazdák részére minden tekintetben ajánlható.

Bulorban Fischer neve márka

Nie őlt bútor... Fischer Albert
butoráruháza
Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 61

Megbízható precíz
magyar,
román,
német
francia

fordításokat és headványokat vállal
brassói fordítási iroda. Megbízásokat
a kiadóhivatal továbbít.

HALLÓ

MEGNYÍLT

a Hosszu ucca 9. szám
alatti Szegő-féle házban
a modern, új betűkkel és
gépekkel felszerelt

**„CULTURA”
NYOMDA**

a hol mindenféle nyom-
tatványok a legzölése-
sebb kivitelben rövid
idő alatt készülnek.

Szíves pártfogást kér
HUNYADY és ÁCS
Hosszu ucca 9. szám.

A nagyváradai színház ügye

Nagyságos

Dr. Szele Béla főszerkesztő
urnak,

Brassó.

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!

A „Brassói Lapok” folyó hó 8-án megjelent számában „Bajok a nagyváradai színház körül” című cikke vonatkozólag kérem tekintetes Főszerkesztő urat, a sajtótörvény idevonatkozó szakasza értelmében reputáciám és hitelem megvédése érdekében a következők közlésére:

1.) Nem igaz az, hogy én, aki évtizedeken át vezettem a nagyváradai színházat közmegegyezésre, — tönkre tettem volna a nagyváradai színházat, mert hiszen köztudomású dolog, hogy nekem volt mindig a legjobb társulatom Erdélyben.

2.) Nem igaz az, hogy olcsó segédszínekkel játszottam elsőrendű szerepeket s a közönség e miatt tartózkodott volna a színház látogatásától. Ami pedig az előadások silányságát illeti, azt hiszem elegendő, ha tagjaim névsorát, — országosan ismert nevek, — ideiktatom: Kondor Ibolya, Barna Sári, Kaszab Anna, Kertész Mancsi, Pogány Janka, Körössi Juci, Szücs Irén, Gál Piri, Tompa Béla, Gróf László, Felhő Ervin, Stoll Béla, Horváth László, Kovács Imre, Komjáti Károly, Berengh Béla, Komai Sándor, Tompos József, stb., stb.

Az a színház, ilyen tagokkal rendelkezik, rosszat nem is produkálhat.

3.) Nem igaz az, hogy én a színészeimet nem fizettem; sőt minden elsején és tizenhatodikán órapontossággal fizettem ki tagjaimat, dacára a nehéz gazdasági viszonyoknak. — Megnyugtathatom a cikk szerzőjét arról is, hogy nem az „üzleti nyereségből”, hanem a kölcsönökből, amelyekkel birtokomat terheltem meg.

4.) Nem igaz az, hogy a váradai színház az évad folyamán gyakran tartotta volna zárva kapuit. Ez egyetlen esetben történt. A szomorú emlékü váradai diákgyűlés alkalmával.

5.) Nem igaz az, hogy én a máramaroszi színiidényt, amire vállalkoztam, nem abszolváltam. Sőt ellenkezőleg! Öt hétig játszottam ott teljes társulattal, teljes zenekarral és műszaki személyzettel, dacára annak, hogy a mostoha gazdasági viszonyok következtében a szigeti közönség még a rezsime sem bírta fedezni.

6.) Nem igaz az, hogy a szatmári közönség elégedetlen lett volna a szintársulattal, vagy az előadásokkal. Ennek fényes bizonyítéka a szatmári városi tanács egyhangú véleménye, amely szerint, ha én az általuk kitűzött határidőn belül bemutatam az előzetes miniszteri engedélyt, (amelyre alább visszatérek), egyhangulag nekem ítélte volna a szatmári színházat.

7.) Nem igaz az, hogy színészeim 2—3000 lejes fizetéseket kaptak volna. Sőt a legszerényebben dotált színész fizetése is meghaladta a 8000 lejt havonként.

Ellenben:

a.) Igaz az, hogy 17 éves nagyváradai színházvezetőm után nyugalomba vonultam és elköltöztem szállóbeli magányomba. Öt év eltelté után számos küldöttség (egyik küldöttség élén Fehér Dezső ur a „Nagyváradai Napló” fellelős szerkesztője), arra kért, hogy vegyem át újra a színház vezetését, mert: „csak én és egyedül csak én menthetném meg a nagyváradai színházat.” Ez két év előtt történt. Es csudálatosképpen most ezek az urak elfelejtik 2 év előtti lelkesedésüket és ugyanazzal a tüzzel és hévvel kiáltják az új igazgató felé, hogy: „csak Te, egyedül csak Te mentheted meg a váradai színházat.”

b.) Igaz az, hogy 2 év előtti teljesen tehermentes birtokomat, — amely 36 évi, a színházszetnél eltöltött nehéz munka gyümölcse volt, két színházi évad folyamán bankkölcsönökkel annyira megterheltem, hogy ma semmim sem maradt.

c.) Igaz az, hogy dacára annak, hogy a koncesszió iránti kérvényemet még folyó évi június hó 27-én 29011. szám alatt a Szépművészeti minisztériumban beiktattam — a döntés alkalmával a kérvényem nem volt a dosarban és még mind a mai napig nem tudott a miniszter ur elé kerülni.

d.) Végül igaz az, hogy úgy a „Bajok a nagyváradai színház körül” cikk szerzője, mint két más társa, akik ellenem a kampányt vezetik, — évek óta nem is voltak a váradai színházban!

Fogadja mélyen tisztelt Főszerkesztő ur nagyrabecsülésem kifejezését.

Erdélyi Miklós

— Mennyit talpal a háziasszony? Egy most megjelent amerikai statisztika szerint (mely természetesen az amerikai viszonyokat veszi számba) a háziasszony napi munkája alatt ma öt kilométernyi utat tesz meg. Egy évtizeddel ezelőtt végzett ilyenfajta kísérletek még legkevesebb napi 11—12 kilométert mértek.

— Hányszor többet költ ruhára a mai lány, mint a háborúelőtti? Londonból jelentik: E kérdés körül némi kis háborúság tört ki ezen a héten az angol statisztikusok meg a textilszakma között. Az angol munkaügyi minisztérium ugyanis a megélhetési index megállapításánál hivatkozást tett arra, hogy a mai lány átlag kétfélszer annyit költ ruházkodásra, mint a háborúelőtti. A textilesek erre nyilatkozatot adtak ki, melyben elismerik a krinolin-korszak anyagának tartós voltát, de hivatkoznak arra, hogy a mai textilholmik ezerféle átalakításban „ujulnak” meg a hölgyeken, a kétfélszeres költség nem az anyagok minősége, hanem a női ruhatár nagyarányú kibővülése miatt van. Ma olyan ruhafajták szükségessé válnak, (estélyi, sport, séta, látogató, motorkerékpár, autó- stb. ruhák), melyekről nem is álmodott az előbbi leány nemzedék. A statisztikusok erre azzal támadtak neki a textileseknek, hogy igen ám, de amiért háboru előtt négy guineát kérnek a textilesek, azért most minimum tizet követelnek. Jobb lesz tehát hallgatni!

Apponyi nyilatkozatai a külpolitikai problémákról

A revízió kérdése még nem érett meg a népszövetségi tárgyalásra.
Az optánsperben türelem és jó idegrendszer eredményt hozhat

Páris. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az itteni Magyarország című hetilap Apponyi interjút közöl, melyben Apponyi kijelenti, hogy bár a kisebbségek a népszövetség tanácsa útján komoly védelmet nem találhatnak, jól teszik, ha mégis odafordulnak panaszaiikkal, legalább az ismételt sikertelenségek a helyzet tarthatatlanságát bizonyítja.

Arra a kérdésre, hogy a békeszerződés revíziója mikor vihető a népszövetség elé, azt felelte Apponyi, hogy ma még a visszautasítás valószínű lenne.

A budapesti Az Újság munkatársának Genfben Apponyi az optánsperrel azt mondta, lehetségesnek tartja, hogy kifogyhatatlan türelemmel és jó idegrendszerrel eredmény lesz elérhető. Hogy mikor és miképpen, azt

nem tudja, mint ahogy azt sem tudja, hogy bírói ítélettel vagy perenkívüli egyezséggel? Az ügy dűlőre jutását erőszakolni nem lehet, s úgy sem lehet beszélni Genfben, mint Debrecenben, vagy Kecskeméten. Számolni kell a tanácsban állandóan mutatkozó habozásokkal. Olaszországnak és Németországnak roppant hálás lehet Magyarország; nagyon sokat használtak a nemzetközi bíráskodás ügyének. Végül kijelentette, hogy Európa most semmi irányban sem halad, csak az események viszik. Hogy hová jut, attól függ, megváltoztatja-e fundamentumának alapvető hibáit, amelyek

az egész épületet összeomlással fenyegetik.

LEGUJABB

Minden bűnöst a börtönbe!

Az ellenzéki lapok bírói vizsgálatot követelnek a panamista-miniszterek ellen

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A nemzeti-parasztpárt hivatalos lapja, a Dreptatea mai számában szenzációs dokumentumot közöl a petroleumpanamával kapcsolatban. Az okiratot Ivanceanu erdőmérnök írja alá. Ez a dokumentum kétségbevonhatatlan módon igazolja, hogy a milliárdos visszaélésben a kormány is bűnös és

fokozott felelősségük van Mrazek és Argetoianu minisztereknek, akik már előzetesen tudtak a készülő panamá-ról.

Cipaianu földművelésügyi államtitkár pedig egyenesen büntárs, aki egyetlen napig sem maradhat tovább a kormányban.

A Dreptatea bejelenti, hogy bizonyító do-

kumentumainak közlését folytatni fogja s nem nyugszik addig, míg a vizsgálat meg nem indul.

A Lupta mai számában szintén vizsgálatot követel a bűnös miniszterek ellen. Hivatkozik arra, hogy Bratianu Vintila, amikor elhagyta az országot a következő szavakkal búcsúzott:

Börtönbe a gonszterökökkel

Tehát a börtön kapuinak meg is kell nyitniuk, de nem csupán a kis bűnözők, hanem a kormányférfiak előtt is, ha a fogházra rászolgáltak.

A panama lassankint teljes politikai válsággá női ki magát s nincsen kizárva, hogy a kabinet felbomlására fog vezetni.

Egy gyalog- és egy tüzérezred véres összeecsapása a lengyel hadgyakorlaton

Varsó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A lengyel hadsereg tudvalevőleg most tartja hadgyakorlatait a nyugatgalíciai Tarnov város közelében. A hadgyakorlaton ma délelőtt egy egészen váratlan esemény játszódott le. A program szerint egy lovasezrednek támadást kellett végrehajtani egy gyalogezred ellen.

A lovasokat a harcjáték közben annyira elfogta a háborús szenvedély, hogy a támadást véres komolysággal,

mint komoly harctettet hajtották végre és ütni-vágni-taposni kezdték a gyalogosokat.

Végül a gyalogosok és a lovasok között elkeseredett ütközet kerekedett, amelynek csak tüzérségi beavatkozással lehetett véget vetni. A „csatateret” valósággal elborították a sebesültek, akik közül öt kórházba szállítás közben meghalt, negyven haldoklik, 80 pedig könnyebben sebesült.

KÖZGAZDASÁG

Ujabb nyomás az adófizetőkre

Két pénzügyminiszteri rendelet

A Monitorul Oficial tegnapi száma két pénzügyminiszteri rendeletet közöl.

Az egyik rendelet szerint október elsejétől kezdve a hátralékos adófizetők kilenc százalék késedelmi kamatot fizetnek.

A másik rendelet azokról a háziurakról intézkedik, akik házaadójukkal maradnak hátrahagyva.

A rendelet szerint a pénzügyi hatóságoknak joguk van a háziur hátralékos adóját a házban lakó bérlők lakbéréből lefoglalni.

Elrendelték a csődöt a Concordia biztosítóintézet ellen

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A csőd bíróság tegnap ülést tartott, a melyen foglalkozott a Concordia biztosítóintézet ügyével. A csőd bíróság kimondotta a csődöt az intézet ellen.

SPORT

A brassói bíródelegálás ügye az FSSR előtt

Megemlékeztünk arról, hogy a brassói futball-bírók testülete a szombati és vasárnapi brassói labdarugómérkőzéseket, számszerűsítet, bírák nélkül hagyta s a kitűzött két bajnoki mérkőzést egy, véletlenül a tribünön tartózkodó segesvári bíró, Tóth Ödön vezette le, a többi mérkőzéseket pedig nagyrészt vizsgáló bírók vezették.

A labdarugószakosztály, amely tehetetlenül áll a bírák önkényével szemben, a napokban elhatározó lépésre szánta magát. Pop Zoltán elnök a bukaresti FSSR labdarugókörzetéhez levelet intézett, amelyben megírta, a brassói bíródelegálás körüli botrányos helyzetet és orvoslást kért a bírói bürokratizmus ellen, amely nagy veszéllyel fenyegeti a brassói labdarugó sportot.

Budapesten nagy sportankétot tartottak

Budapest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az amszterdami olimpiászon elért magyar sikerek után hivatalos körök is kezdték elkarolni a sportot. Legfőképpen Klebelsberg Kunó gróf, kultuszminiszter volt az, aki a leggyakrabban érdeklődést mutatott a magyar sport problémái iránt. Még az olimpikonok tiszteltetésére rendezett banketten megígérte, hogy egy ankétot hív össze, megbeszélni a legsürgetőbb kérdéseket.

Az ankétot tegnap tartották meg a kultuszminiszter elnöke alatt. Megjelentek a magyar sport összes vezetőemberei és a sportlapírók. A miniszter megígérte hogy minél előbb elküvet egy nagy nemzeti stadion felépítése érdekében továbbá, hogy végleg rendezni fogja a Testnevelési Főiskola ügyét. Gondja az a szakoktatók kiegészítésére, továbbá szanitaritani fogja a játszótérket és a tornatermet.

♦ Csütörtök délután Brasovia—Ivria bajnoki mérkőzés lesz. A bajnoki szezon meglehetősen lassan indul a brassói sportkerületben. A muliheti két bajnoki mérkőzés után a héten újra csak két bajnokit játszanak le s csak jövő héten kerül sor a heti négy-öt bajnoki mérkőzésre. E héten két rendkívül érdekes mérkőzés fog lezajlani. Csütörtök délután a Brasovia pályán az Ivria mérkőzik a Brasovával. Az Ivria az utóbbi időben rendkívül jól fejlődésen ment át és teljes joggal megérdemli, hogy az első osztályban legyen. Az Olympia ellen elért 1:0-ás eredménye, amely igazságszerint 1:1 volt, s az egész játékidő alatt mutatott lelkes játéka után még meglepetést is

Minden ember életét a csillagok irányítják! Azt a tudományt, ami alapján a születése pillanatában uralkodó csillagképek — az életet kiszámítjuk, — Astrologiának hívjuk.

HOMES FAY
astrológus

a kiváló arab csillagász minden nyelven beszél, rövid ideig fogad Brassó, Hosszu-utca 52. sz. alatt. Kizárólag tudományos alapon vizsgálja önt, életrajzát fejti meg, visszanéz a múltjába és vázolja a jövőt! A legjobb élettanácsadó!

okozhat a Brasovianak, amely újra nélkülözni fogja két legjobbját, Várhegyit és Kóthyit. Ha a Brasovia szombati jó formáját játsza ki, úgy győzelme valószínű. Vasárnap délután az Olympia pályán a Brasovia és az Olympia az örök riválisok találkoznak és küzdenek a két pontért.

† Kehrlingék nyerték meg a vegyespáros nersenyit. Budapestről jelentik: A sötétség miatt elhalasztott vegyespáros tennisdöntőt tegnap játszották le s győzött a Kehrling—Rost pár.

BÉBI

VAGY

AZ ELSŐ SZERELEM

REGÉNY. Írta: MARAI SANDOR.

(Copyright by Pantheon) (31)

Néha meg azt érzem, — s ez az, amiről ebben a naplóban eddig még nem írtam, — hogy Timár, akit alig ismerek, az egyetlen ember, aki nekem ebben az életben barátom lehetett volna. Akihez valami közöm volt. Bár alig ismertem. S hogy gyakran kell gondolnom rá.

Talán mégis okosabb, ha jegyzetet csinálók erről. Kétségtelen, hogy én krízis után vagyok. Sokkal nyugodtabb vagyok. Megint megtaláltam magamat. Naphosszat megint a régi vagyok. De ha éjszaka egyedül ülök a szobámban, nem vagyok a régi.

Ezzel foglalkoznom kell, bár tudom, hogy ez veszedelmes. De nem tehetek róla, nem tehetek másképp. Éjszaka gondolnom kell, őszintén, másképp, mint napközben. Ez egy rossz szenvedély, amire rászoktam egy idő óta. Veszedelmes szenvedély. Ha az ember egyszer egy életben gondolkozni kezd, bele lehet bolondulni.

Talán mégsem ennyire veszélyes; mindegy, nem tehetek másképp. Napjában egy-két órát őszintén kell gondolkoznom. Azt hiszem, ez olyan mostanában nálam, mintha más leül inni.

Ami Timárt illeti, nagyon gyakran gondolok rá. Tegnap, mint minden évben, minden hónapban, bementem a bankba s elhelyeztem a takarékkönyvemben a fizetésem egy részét, ötven koronát. Tizenkétezerhatszáz koronám lehet már a bankban, a kamatokkal együtt. Amíg befizettem a pénzt, arra gondoltam, hogy minek ez a pénz nekem? Mit csináljak vele? Ezt a pénzt valamikor ösztönszerűen kezdem gyűjteni, a szegény ember ösztönszerű óvatosságával, félelmével. Öreg koromra, betegség esetére, így gondoltam. Most már öreg vagyok; mit kezdjek vele? Ha nyugdíjba küldenek, meg tudok élni a nyugdíjamból. Minek nekem ez a pénz? Nem sok, de nekem egy kis vagyon. Csak éppen nem tudok vele kezdeni semmit. Itt fekszik, nem szerez senkinek örömet. Nekem se. Vásároljak valamit? Egy nagyobb lakást? Szébb butorokat? Szamárság. Ruhával el vagyok látva évekre előre. Öt ruhám van, egy bundám, két felöltöm. Ruha se kell. Arra gondoltam, hogy Timárt talán megmentené ez a pénz. Talán egyrésze is elég lenne, hogy segítsen rajta. A gégején; meg különben is. Azt hiszem, ha kérné tőlem, odaadnám neki. Talán nem az egészet, mindenesetre egy részét. De nem kért, nem írt. Magamtól nem küldhetek. Nem is tudom a címét.

Ha reagondolok, mindig valami melegséget érzek. Most elhatároztam, hogy leírom ide a dolgot, úgy, ahogy van. Nem fogom szégyelleni a szavakat. Bizonyos szavakat szégyellek leírni, kiejteni. Például: „szív“. Vagy: „szomorúság“. Vagy: „szeretet“. Ezen erőt akarok venni. Le fogom írni, úgy, ahogy tollam alá kerülnek.

Most legszívesebben azt írnám ide: ha Timárra gondolok, szeretettel gondolok rá. Valami meleg barátsággal, jóérzéssel. Ő volt az első ember, akihez én bizalommal voltam. Egy napon meglátott, szemte-

A délelőtti kabát

még mindig durva, világos angol gyapjuszövetből készül.

Egy izléses, kiváló minőségű angol szövet választékot mindig talál nálam.

JULIUS NEDOMA

lenül megszólított, s mintha történt volna valami velem. Arra kell gondolnom, hogy ez a legnagyobb, a legtrikább dolog, ami egy emberrel történhet: hogy így, minden ok nélkül, bizalmat érez valaki iránt. Az ember él, egyik ember a másik mellett. Mint a vakok. Egy napon, egy vékonyka résen látni kezdnek. Nem sok, amit látok és mégis óriási a hatása.

Ez az üresség, ami bennem van, mintha elmúlna. Mintha frissebb lennék. Most erőt veszek magamon és leírom ezt a szót: „szomorúság“. Ez a szomorúság mintha enyhülne.

Nem szeretem ezt a szót. Azt hiszem, nagyon érzelmes. De ha azt vizsgálom, hogy mi van velem, amióta visszajöttem, nem találok jobb megjelölést.

Egyszerűen szomorú vagyok.

Ez egy állapot, mint a többi. Nincs oka. Nem is nagyon kellemetlen. Az ember eszik, iszik, emészt, alszik mellette. S mégis, közben valahol, megdöbben, az élet lefolyása közben, történik velem valami. Szomorú vagyok. Miért? Mi után? Nem tudom megmondani. Valami olyan csendes, békés szomorúság ez. Van benne valami jóleső. Mindent kitölt. Szomorúan alszom. Szomorúan eszem. Ez komikus, de így van. Mit tegyek? Szomorú vagyok, ha emberek között vagyok. Szomorú, ha hazajövök. Nem „kétségbeesett“, nem „egykedvű“, nem „életunt“. Szomorú. Mi ez?

Ezt senki nem látja rajtam. Mindig komoly voltam emberek között. S most, külsőleg, jobban is bírom magam. Ez egy olyan békés, furcsa érzés. Van benne valami kételkedő várakozás. Az egész napom tele van vele.

Ha megkérdeznék: „Hogy van?“ — nem felelhetem: „Szomorú vagyok“. Ez nem válasz. De ez az igazság. Azért írom ide.

Ha Timárra gondolok, ez a szomorúság enyhül. Mintha ez a rettenetes üresség, ami bennem és az életemben van, megtelne valamivel. Nem sok, amivel megtelik: egy ember emléke. Soha nem tudtam, hogy ez milyen nagy dolog.

A lámpa itt áll az asztalon s amíg írok, látom a balkezemet, amivel leszorítom a papirost. Ma tűnt fel nekem először, mennyire megöregedett a kezem. Most ahogy látom, egészen meglepő, mennyire öreg ez a kéz. Azt hiszem, öregebb, mint az arcom. Az ember nem öregszik meg egyszerre, hanem részletekben. A fülem még jó, a szemem már öreg. Ezt nem tudtam eddig.

(Folytatása következik.)

NAGY IPARVÁLLALAT
mielelőbbi belépésre perfekt román-magyar-német
levelezőt (nő) keres
Gyors- és gépirást tökéletesen tudó és irodai munkában jártas egyének adják le fizetési igényeiket és referenciákkal ellátott ajánlatukat „Biztos jövő“ jellegre a Saxonia hirdetőirodába. 8107

Bukaresten székelő

elsőrangú Részvénytársaság egész modern eladási szervezettel komoly gyárak képviselőjét keresi. Ajánlatok

A. HAIMOVICI

Agentie de publicitate

BUCUREȘTI, Strada Elena Doamna 35.
8117

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szö. ára. 6 lei. - Vastagabb betűvel 12 lei. - Állást keresőknek 250% engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 60 lei. Ugyanazon szövegű apróhirdetés többszöri feladása esetén minden harmadik fizetett megjelenés után egy ingyen-megjelenést adunk. **Hirdetési díjak előre fizetendők.** - Csak válaszbélyeggel felszerelt kérdézködésekre válaszolunk. Minden előfizetőnek, aki az előfizetési díjjal nincsen hátralékban, mindaddig, amíg előfizetése tart, havonként egy tíz-szavas apróhirdetést teljesen ingyen közlünk a Brassói Lapokban. Aki valamely hónapban az ingyen hirdetésre szóló jogát nem veszi igénybe, az a következő hónapokban az elmúlt hónapokra visszamenőleg ezt a jogát már elvesztette. Ezzel szemben azonban joga van minden előfizetőnek későbbi, ezután következő hónapokra szóló jogát előre igénybevenni, még pedig annyi hónapra, ahány hónapra az előfizetési díjat ténylegesen előre befizette.

Vétel — eladás

Butorok. Ebédők, hálószobák olcsón eladó. Sepsiszentgyörgy, Templom-u. 26, Kovács asztalosnál. 7938

Sonka, szalámi. Sonka kilója 84 Lei, 1. szalámi kilója 190 Lei. Kapható Kleverkausz szalámigyár Brassó — Nagyobb megrendeléseknél engedmény. Árjegyzéket kérésekre küldünk. 3032

Egy 24" tell Gatter kintű állapotban azonnal eladó Gépvásár, Vasut-u. 7053

Megnyílt Sepsiszentgyörgyön a „HYMEN” eladási vállalat készpénz detail üzlete. 7526

1 drb. 80 lóerős szivógázmotor előnyös feltételek mellett eladó. Gépvásár Vasut-utca. 8054

Megvételre keresem Gáspár „Utazás a föld körül” kötetét Ajánlatokat „Globus” jelígre. E 3132

Egy jókarban levő 4 személyes Fiat autó eladó. Értekezni lehet Sikos Tibornál Zárnești. E 3128

Üzletet itatméréssel jó módú vegyeslakóú községben ajánl. Czaihn, Déda. E 3124

Eladó cimbalom olcsón, faigalambok és a Cenkalja B. 7 sz. alatti ház Vékonyánál, Kert-u. 5. sz. E 3131

200 drb. eke érkezett. Mint alkalmi vétel fele áron eladó amíg a készlet tart. Gépvásár, Vasut-utca. 8052

Eladó egy kétjárú hengeres műmalom vízhatásra felszerelve, egészben, vagy felerészben. Márton János Czikszen-tamás. 8038

Allást nyerhet

Keresek azonnali belépésre elsőrangú zongora mestert és egy tisztességes szakácsnét aki önállóan jól tud főzni. Cim. M. Ilona Medias, Alsó Pásztor-u. 13. 3127

Ügynököket keresünk

Kolozsvár, Nagyvárad, Arad, Temesvár, Brassó Nagyszeben, Marosvásárhely és általában minden 20.000 lakosnál nagyobb lélekszámú erdélyi városban

3000 Lei fixumot és jutalékokat fizetünk

Látogatandók gyárak, iparvállalatok, orvosok, mérnökök, kereskedők és iparosok. A cikk elhelyezésénél nem annyira rábeszélő képesség, mint feltétlenül általános intelligencia és műveltség szükséges. — Német nyelvtudók előnyben. — Ajánlatokat „Germania” 8099 jelígre a kiadóhivatal továbbítja.

Keresünk nagy javadalmazással Alsófehérm. minden nagyobb városára és községére fő és alügy-nököket Bánsági és Erdélyi Általános Biztosító R. T. Vezérügynöksége Arad, Str. Romanului 8090

Jól jövedelmező iparvállalathoz 150 ezer lej tőkével társat keresek. — Ajánlatokat kiadóhivatalba „Haszon” 8101 sz. jelígre kérek.

Egy jóházból való fiu tanulónak felvétetik Schneider Frigyes mészáros és hentes üzletébe, Rozsnyóra. E 3133

Jövedelmező üzlet. Városban, főúton, élénk forgalmu helyen, gyakorlott mészáros önállóan, vagy társulva, azonnal üzletet nyithat. Lakás üzlettel egy fedél alatt olcsó Vásárló közönség biztosítva. Tudakozódásra válassz: Kovács Nándor tanító Diciosánmárton (Dicsőszentmárton) Jud. Tárnavá-Micá. E 3123

Családos vinccelért keres uradalom. Szakiskola, működési és fizetési igény nyel ajánlatok „Administrația Moșia Stănceni Jud. Botoșan” küldendők. 8104

Lakás

Fellegvár alatti soron újonnan épült villában két modern 5 szobás lakás teljes komforttal kiadó. Érdeklődni Mădăla igazgatónál Banca Marmorosch Brașov. 8034

Modern lakás, 4 szoba, fürdőszoba, cselédszoba, konyha és előszoba, 1928 október 1-ével kiadó. Érdeklődni Hermann Henriknél, Kert-utca 7. 8035

Három szobás, konyha, fürdőszobás lakás kiadó, Porond-tér 7. Iliescu. 8036

Kiadó egy szoba konyha és két szoba konyha. — Gácsmajor 50. 8093

Keresetük október 1-ére 2-3 szobás lakás, konyha, fürdőszobával, villany világítással a belvárosban. Ajánlatok „Solo” jelígre a kiadóba. 8110

Autofedél anyagok PEGAMOID és GUMIZOTT SZÖVETEK nagy választékban

Eladás nagyban és kicsinyben

Vidéki megrendeléseket gyorsan elintéző

S. E. R. I. A. s. A.

(volt Ing. Ch. Monnot)

Bucarest, Str. General Florescu 11 — Telefon 336/86.

Egy csinosan butorozott szoba kiadó. Hosszu-u. 88 E 3129

Szentpéteri uton kiadó egy 5 szobából, előszoba, fürdőszoba, kamra és két pincéből álló ház. Két utcai sarokszoba üzlethelyiségeknek átalakítható. Erdéklődni Irimias testvérek csemege üzletében Gyümölcsor. 8109

Különbejáratu, tiszta butorozott szoba kiadó, ugyanott szép telek eladó. Cim a kiadóban. 8111

Két iskolás leány külön szobába teljes ellátással és zongorahasználattal felvétetik. Kapu-u. 34 sz. 8112

Vegyes

Ebéd és vacsora jutányos áron kapható. Hosszu-u. 9. aittó 12 E3130

Keresek raktárnoki, esetleg utazói, vagy más bizalmi állást, óvadékkal Fried. 53 en-u. 3 E 3128

Dr. Katona, Budapest, Ráday-utca 41, előkészít jogra, államszámvitelre, érettségire, összevont magánvizsgálatra, polgárra.

Heggesztünk elektromosan motor fejeket, tengelyeket, mindenféle gépszeket teljes garancia mellett Friedrich Testvérek hegesztő telepe, Timișoara. 2924

Enekórakat ad Dr. Takács Józsefné. Uj u. 8. Jelentkezni lehet 11—12 és 3—5-ig. E 3134

Házasság

Földbirtokos családból származó 26 éves csinos hajadon 3.000.000 lej ingatlan értékű hozománnyal

házaság céljából megismerkeone intelligens urakkal.

Teljes című leveleket „Falu” jelígre 3010—3, szám alatt a kiadóba kérek.

Kellemetlen hajszálak kiirtása

ránckok, szeplők, pattanások, radikális arc-hámlasztás, massage, összes szépséghibák szakszerű kezelése. — Olcsó bérlet.

29 34 „Stella” kozmetikai intézet, Kapu-u. 44.

Nem kiáltó reklám, hanem kézzelfogható valóság hogy jelentékeny pénzt takarít meg

ha szükségletét

a legutolsó őszi és téli újdonságokat dus választékban képviselő üzletünkben szerzi be.

Eredeti bécsi és párizsi modellek.

Női, bakfis és gyermekkabátokban, ruhákban, szörme és bőrkabátokban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Látogatóinkat nem feszélyezi vételkényszer,

de egyetlen látogatás is meggyőző mindenképpen, hogy

szolid és pontos kiszolgálás és elsőrangú árunak

olcsó áron való eladása fő üzleti elvünk.

„JULIETA” női ruha áruház.

Brassó, Kolostor-u. 5.

2920-2

Hölgyek figyelmébe

Megnyílt Weissmihály u. 3 sz. alatti egy kalapüzlet

ahol legújabb bécsi modellek nagy olcsón kaphatók. — Alakításokat gyorsan és olcsón vállalnak.

BRASSOI IPARVÁLLALAT KERES

mielőbbi belépésre kereskedelmi iskolát végző mindhárom nyelvet bíró

GYAKORNOKOT JÓ KEZIRÁSSAL

Ajánlatokat „Török” jelíggel Saxonia hirdetőiroda továbbítja.

Tüdőbetegek

füzetet Oláh Károly plébános által feltalált szabadhatású Antiphtysin államilag engedélyezett tüdő elleni gyógyszerrel. Füzetet bárkinek díjmentesen küld az egyedüli készítő:

OSVÁTH gyógyszerár TG.-MURE.

Keresünk azonnali belépésre

német-magyar gyors- és gépirónót

Ajánlatok fényképpel, bizonyítványmásolatokkal és a fizetési igények megjelölésével

„HESS” R. T.-hoz Gácsmajor 3 küldendők

Figyeljen!

Naponta 3 lej megtakarítással 200 millió lej értékű díjat nyerhet! — Senki sem veszíthet. Sok ezer ember gazdaggá lett. Ne szalassza el a szerencsét! Kérjen prospektust a „România” S. A. kerületi igazgatóságától Cluj, Calea Regale Ferdinand 60. Ügynökök kerestetnek!

Szőlőbirtok keresők figyelmébe!

Arad-hegyaljának legjobb helyén, 12 holdas — védett fekvésű prima bortermő szép szőlőbirtok villamos állomás mellett fekvő kényelmes, nagy ur házzal — 2 kolnával, óriási pincével, ispanházal, lóistálló és egyéb melléképítményekkel — továbbá tökéletes nagyzemű bor és szőlőkezelési felszereléssel, motor-prés és egyéb gépekkel hegyi vízvezetékkel stb. stb. — elköltözés miatt terméssel együtt 800.000 lej készpénz kifizetése mellett sürgősen eladó. Érdeklődő levelezés „BIZTOS BEFEKTETÉS” jelíggel mellé R. Mosse Arad, továbbít